

F-171
1976

ბრძანებებითა და ინსტრუქციებითა

ქ რ ე ბ უ ლ ი

11

С Б О Р Н И К

ПРИКАЗОВ И ИНСТРУКЦИЙ

МИНИСТЕРСТВА ПРССВЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

ბ რ ე ბ უ ლ ი

რედაქტორი უშ. ოზოლაძე
კორექტორი ე. ქურციკიძე
ტიპ. რედაქტორი ეკ. ნეშუმაშვილი

შანი 10 კპპ.

ხელნაწერი დასაბეჭდად 8/II-77 წ. ინაწეობის ზომა 6X9,5,
ჭალკის ზომა 60X84, სასტამბო ფორმათა რაოდენობა 5,25

შეტ. № 1310

უნ-03863

ტირაჟი 5.000

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის
ფაქტობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის სტამბა № 11,
უშ. ჩხვიძის ქ. № 19

Типография № 11, Государственного комитета по делам издательства,
полиграфии и книжной торговли Совета Министров Грузинской ССР,
ул. Уш. Чхендзе № 19

გ ი მ ტ კ ი ც ე ბ
სსრკ განათლების მინისტრო
მ. ა. პროკაჩივი
11 აპრილი, 1976 წ.

**ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან არსებული
ლოგოპედიური პუნქტების დებულება**

I. ზოგადი დებულებები

1. ლოგოპედიური პუნქტები ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან ყალიბდება იმ მოსწავლეთა დასახმარებლად, რომელთაც აქვთ სხვადასხვაგვარი გადახრები ზეპირ და წერით მეტყველებაში.

ლოგოპედიური პუნქტების ძირითად ამოცანას შეადგენს: ზეპირი და წერითი მეტყველების დარღვევათა სხვადასხვა ფორმების დროული დაძლევა, მეტყველების ნაკლის თავიდან აცილება, ლოგოპედიური ცოდნის პროპაგანდა მასწავლებლებსა და მოსახლეობაში.

2. ლოგოპედიურ პუნქტებს ხსნის ს.ხ.ლხო განათლების რაიონული (საქალაქო) განყოფილება ზიუჯეტში ამ მიზნისათვის გათვალისწინებულ სიგნებათა ფარგლებში.

3. სახალხო განათლების რაიონული (საქალაქო) განყოფილება ამგვარებს თითოეულ პუნქტზე სკოლების გარკვეულ რაოდენობას, რომელთა დაწყებითი კლასების საერთო რაოდენობა არ უნდა იყოს 25-ზე ნაკლები.

II. ლოგოპედიური ქუჩების ორგანიზაცია

4. ლოგოპედიურ პუნქტში ჩაირიცხებიან ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეები, რომელთაც აქვთ სხვადასხვაგვარი გადახრები ზეპირ და წერით მეტყველებაში, გამოვლენილი მასწავლებლის, ლოგოპედის ან რაიონული პოლიკლინიკის ექიმის მიერ.

ქ. შარქისის საბ. საქ. სსრ
საბუნებისმეტყველების მეცნიერებათა
აქადემიის მიერ

ლოგოპედიურ პუნქტში პირველ რიგში მიიღებიან ის მოსწავლეები, რომლებსაც მეტყველების ნაკლი ხელს უშლით წარმატებით სწავლაში.

მოკავშირე რესპუბლიკათა სკოლებში, სადაც სწავლება მშობლიურ ან რუსულ ენაზეა, ლოგოპედიურ პუნქტში ჩაირიცხებიან ის მოსწავლეები, რომელთაც აქვთ მეტყველების განვითარების გადახრები მშობლიურ ენაში.

მეტყველების ნაკლის მქონე მოსწავლეთა მიღება ლოგოპედიურ პუნქტში წარმოებს მთელი წლის განმავლობაში, ადგილების განთავსების უფლებისთანავე.

5. მოსწავლეთა გამოკვლევა ლოგოპედიურ პუნქტში ჩასარიცხად ტარდება 1—15 სექტემბერსა და 15—30 მაისს.

ცნობები მეტყველებაში ნაკლის მქონე ბავშვების შესახებ წარედგინება სახალხო განათლების განყოფილებას, რომელსაც ექვემდებარება ლოგოპედიური პუნქტი.

სასკოლო არდადეგების დროს ტარდება ლოგოპედიურ პუნქტზე მიმავრებული სკოლების პირველ, მოსამზადებელ კლასში ჩასარიცხი ბავშვებისა და სკოლამდელ დაწესებულებათა მოსამზადებელი ჯგუფების ბავშვების მეტყველების გამოკვლევა (იმ შემთხვევაში, თუ არ არის მეტყველებაში ნაკლის მქონე ბავშვისათვის სკოლამდელი დაწესებულებები). ბავშვებს, რომლებიც შედიან სკოლაში და აქვთ მეტყველების ნაკლი, უტარდებათ კორექციული მეცადინეობა (მაისი-ივნისი).

6. ლოგოპედიურ პუნქტში სასწავლო წლის დაწყება-დამთავრება და არდადეგები დგინდება საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების წესდების თანახმად, რომელიც მოწონებულია სსრკ მინისტრთა საბჭოს 1970 წ. 8 სექტემბრის დადგენილებით.

ლოგოპედიურ პუნქტში ჩარიცხულ მოსწავლეთა გვარები შეტანილი უნდა იყოს ეტრნალში (დანართი № 2). ლოგოპედიურ პუნქტში ჩარიცხულ თითოეულ მოსწავლეზე ივსება მეტყველების ბარათი (დანართი № 3).

7. ლოგოპედიურ პუნქტში ერთდროულად მეცადინეობს 30—40 მოსწავლე. მეცადინეობა ტარდება, როგორც წესი, საკლასო მეცადინეობისაგან თავისუფალ დროს.

სასწავლო-კორექციული მუშაობის ორგანიზაციის ძირითადი ფორმაა ჯგუფური მეცადინეობა. ჯგუფი კომპლექტდება 6—8 მოსწავლისაგან.

8. ლოგოპედიურ პუნქტში კომპლექტდება შემდეგი ჯგუფები:

მეტყველების დარღვევით შეპირობებული წერა-კითხვისა და წერის დაოღვევებით;

გიდახრებით ფონეტიკურ და ლექსიკურ-გრამატიკულ განვითარებაში (არამკვეთრად გამოხატულს მეტყველების საერთო განუვითარებლობა);

ენაბლუებისა;

ცალკეულ ფუნქციონირების დარღვევებით.

ჯგუფური მეცადინეობისათვის წერილობით შედარებით ერთგვარი ნაკლისა და თანაბარი ასაკის მოსწავლეები. დასაშვებია ჯგუფის დაკომპლექტება სწავლასხვა კლასის მოსწავლეებისაგან.

9. მეცადინეობა თითოეულ ჯგუფთან ტარდება კვირაში სამჯერ (დღეგამოშვებით).

მეცადინეობის ხანგრძლივობა თითოეული ჯგუფისათვის ერთი აკადემიური საათია (45 წუთი).

საარტიკულაციო აპარატის დარღვევის შემთხვევაში (დიზართრია, რინოლაია და სხვ.) მოსწავლეებს უტარდებათ ინდივიდუალური მეცადინეობა 2—3-ჯერ კვირაში (დღეგამოშვებით). მეცადინეობის ხანგრძლივობა თითოეულ მოსწავლესთან 15—20 წუთია.

მეტყველების გამოსასწორებლად გამოსაყენებელი სასწავლო მასალა (სიტყვები, ტექსტები, სურათები და სხვ.) უნდა პასუხობდეს სასწავლო-კორექციულ ამოცანებს და შესაბამებოდეს მოსწავლეთა ზოგადსაგანმანათლებლო მოზიდვასა და ასაკს.

11. ლოგოპედიური მუშაობის შედეგი ჩაიწერება მოსწავლის მეტყველების ბარათში, რომელსაც გაეცხობა კლასის ხელმძღვანელის სკოლის ადმინისტრაციის და მშობლების.

12. მეტყველების ნაკლის მქონე მოსწავლეები იგზავნიან საჭიროების მიხედვით ლოგოპედის მიერ რაიონის პოლიკლინიკაში, ექიმ სპეციალისტებთან გამოკვლევაზე, ფსიქონევროლოგთან, ნერვოპათოლოგთან, ოტოლარინგოლოგთან და სხვ.). ექიმ სპეციალისტთა დასკვნე ი ინახება ლოგოპედიურ ბუქეტში.

13. პასუხისმკვებლობა მეცადინეობაზე მოსწავლეთა სისტემატური დასწრებისათვის და მოსწავლეთა მიერ ლოგოპედიური ბუქეტის წესების დაცვაზე ეკისრება ლოგოპედ მოსწავლეს, კლასის ხელმძღვანელსა და იმ სკოლის ადმინისტრაციის, სადაც სწავლობენ მოსწავლეები.

14. მოსწავლეთა გამოშვება ლოგოპედიური ბუქეტიდან წარმოებს მთელი წლის განმავლობაში მეტყველებაში ნაკლის გამოსწორებისთანავე.

III. ლოგოპედ-მასწავლებელი

ეროვნული
საგანმანათლებლო

15. ლოგოპედ-მასწავლებლად ინიშნებიან უმაღლესი სასწავლებლის ლოგიური ან პედაგოგიური (ფსიქოლოგიური) განათლების მქონე პირები, რომელთათვის სავალდებულოა ლოგოპედთა დახელოვნების კურსებს გავლა.

16. ლოგოპედ მასწავლებლებად ინიშნებიან და თავისუფლდებიან ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მასწავლებელთათვის დადგენილი წესით.

17. ლოგოპედიური პუნქტის ორგანიზაციასა და მუშაობაზე ლოგოპედ-მასწავლებელი პასუხისმგებელია რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილების წინაშე.

18. ლოგოპედიურ პუნქტში მომუშავე ლოგოპედ-მასწავლებლის ხელფასის ანაზღაურება ხდება დადგენილი წესით, არსებული კანონმდებლობის შესაბამისად.

19. ლოგოპედ-მასწავლებელი ატარებს მეცადინეობას მოსწავლეებთან ზეპირი და წერილი მეტყველების ნაკლოვანებათა გამოსასწორებლად და ამით ხელს უწყობს ჩამრჩენის დაძლევის მშობლურ ენაში;

სისტემატურ კავშირს ამყარებს იმ მოსწავლეების სკოლის დირექტორის მოაზრებულთან სასწავლო მუშაობის დარგში და იმ კლასის ხელმძღვანელებთან, რომლებიც მეცადინეობენ ლოგოპედიურ პუნქტში;

ესწრება გაკვეთილებს პუნქტზე მიმავრებულ სკოლებში ნაკლის გამოსასწორებლად ერთობლივი მიმართულების გამომუშავესათვის; ადგენს ყოველწლიურად ჩატარებული მუშაობის ანგარიშსა და წარადგენს რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილებაში;

აცნობს პუნქტზე მიმავრებულ სკოლების პედაგოგიური საბჭოს ლოგოპედიური პუნქტის ამოცანებს, შინაარსსა და მუშაობის შედეგებს;

ამყარებს კავშირს სკოლამდელ დაწესებულებებთან, მეტყველების ნაკლის მქონე ბავშვთა სკოლასთან, ლოგოპედებთან და ბავშვთა პოლიკლინიკის ექიმ-სპეციალისტებთან;

ეწევა ლოგოპედიური ცოდნის პროპაგანდას მშობელთა შორის; პერიოდულად მოხსენებებით გამოდის მშობელთა კრებებზე ლოგოპედიური მუშაობის ამოცანებისა და სპეციფიკის შესახებ, მეტყველებაში ნაკლის მქონე მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების ამაღლების შესახებ;

მონაწილეობს მასწავლებელთა მეთოდგაერთიანების სხდომებში, ლოგოპედი მასწავლებელი ვალდებულია სისტემატურად სისტიმის კვალიფიკაცია.

20. სკოლის ლოგოპედიური პუნქტების ლოგოპედმაწავლებელთათვის მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებულია ყველა შეღავათი და უპირატესობა, ყოველწლიური შევსებების ხანგრძლივობა და საპენსიო უზრუნველყოფის წესი, დადგენილი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მასწავლებელთათვის.

IV. ლოგოპედიური მუშაობაზე კონტროლი და ხელმძღვანელობა

21. ლოგოპედმაწავლებელთა მუშაობაზე ხელმძღვანელობასა და კონტროლს ახორციელებს იმ რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილება, რომელსაც ექვემდებარება ლოგოპედიური პუნქტი.

22. რაიონში, ქალაქში, ოლქში, მხარეში, რესპუბლიკაში ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან რამდენიმე ლოგოპედიური პუნქტისა და მეტყველებაში ნაკლის მქონე ბავშვებისათვის სხვა დაწესებულებების აოსეაობის შემთხვევაში სსრკ განათლების სისტემაში შეიძლება შეიქმნას, ადგილობრივი პირობების მიხედვით, ლოგოპედმაწავლებელთა მეთოდური გაერთიანებები რაიონის (ქალაქის), ოლქის, მხარის, რესპუბლიკური მეთოდურ კანონტებთან ან მასწავლებელთა დახვლოვნების ინსტიტუტთან.

ლოგოპედმაწავლებელთა მეთოდური გაერთიანების ხელმძღვანელობა ეკისრება ერთ-ერთ ყველაზე გამოცდილ ლოგოპედმაწავლებელს ან მასწავლებელთა დახვლოვნების ინსტიტუტის მეთოდისტს, რომელიც დაინიშნება განათლების განყოფილების მიერ.

V. ლოგოპედიური პუნქტის სათავესო, მოწყობილობა და დაფინანსება

23. ლოგოპედიური პუნქტი შეიძლება მოთავსდეს ერთ-ერთ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში, მეთოდურ კანონტში ან რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილებაში.

24. სკოლასთან ჩამოყალიბებული (გახსნილი) ლოგოპედიური პუნქტი სკოლას ეთვლება, როგორც კლას-კომპლექტი, მხოლოდ მუშებისა და უმცროსი მომსახურე პერსონალის განაკვეთის ოდენობის დადგენისას.

25. ლოგოპედიური პუნქტისათვის უნდა გამოიყოს კაპიტალიზაცია
არაუმცირეს 20 კვ. მეტრისა, რომელიც უნდა აკმაყოფილებდეს სა-
ნიტარულ-ჰიგიენურ მოთხოვნებს.

ლოგოპედიური პუნქტი უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სპეცია-
ლური მოწყობილობით, თანახმად დანართისა (№ 4).

რაიონულ (საქლავო) განათლების განყოფილებას ეკისრება
პასუხისმგებლობა ლოგოპედიური პუნქტის მოწყობაზე, სანიტარული
პირობების დაცვაზე და მის რემონტზე.

26. ლოგოპედიურ პუნქტს ადინანსებს ეს განათლების განყოფი-
ლება, რომელსაც იგი ექვემდებარება.

ფ ა ნ ა რ თ ი 1

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტების დებულებისა

მეტყველებაში ნაკლის ზმონე მოსწავლეთა სია

(ივსება ლოგოპედის მიერ პუნქტზე მიმავრებულ სკოლების მოსწავლეთა გამოკვლევასა)

- ა) გვარი, სახელი
- ბ) სკოლა
- გ) კლასი
- დ) ბინის მისამართი
- ე) გამოკვლევის თარიღი
- ვ) მოსწრება შშობლიურ ენაში (გამოკვლევის მომენტში)
- ზ) მეტყველების ნაკლი და ჩატარებული ღონისძიება (ჩარიცხულა ლოგოპედიურ პუნქტში, ჩაუტარდა კონსულტაცია მასწავლებელს, მშობელს).

დ ა ნ ა რ თ ი № 2
ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლას-
თან არსებული ლოგოპედიური
პუნქტების დებულებისა

დასწრების აღრიცხვა

დასწრებისა და მეცადინეობის აღრიცხვა წარმოებს საკლასო ყურ-
ნალში, სადაც თითოეული ჯგუფისათვის გამოყოფილია სათანადო
გვერდების რაოდენობა.

იმ ბავშვებისათვის, რომელთაც უტარდებათ ინდივიდუალური
მეცადინეობა, გამოყოფილია სათანადო გვერდები ამ ყურნალში და
იკსება ჯგუფების ანალოგიურად.

ყურნალის ბოლოს გამოყოფილია ადვილი ლოგოპედიურ პუნქტ-
ში ჩარიცხულ მ.სწავლეთა მოძოაობის აღრიცხვისათვის, რომელიც
იკსება შემდეგნაირად:

- ა) გეაოი, სახელი
- ბ) სკ-ლა, კლასი
- გ) ზინის ძისაძართი
- დ) პუნქტში ჩარიცხვის თარიღი
- ე) მეტყველების ნაკლი
- ვ) მეცადინეობის დ მთავრების თარიღი
- ზ) სეხიძენა (მეტყველების მდგომარეობა, წარმატება პუნქტი-
დან გამოშვების მ.შენტში და შემდგომში რეკომენდაცია).

შონაცემება აღებულია წესდებების-ბარათიდან

დ ა ნ ა რ თ ი № 3

მეტყველების ზარათი

(ივსება თითოეულ მ.სწავლეზე. ლოგოპედიურ პენტქტში ჩარიცხვისას)

1. გვარი, სახელი, ასაკი
2. სკოლა, კლასი
3. ბინის მისამართი
4. ლოგოპედიურ პენტქტში ჩარიცხვის თარიღი
5. წარმატება მშობლიურ ენაში (გამოკვლევის მომენტში)
რას უჩივის მ.სწავლე ელი ან მშობელი
7. ფსიქონევროლოგის დასკვნა
8. მონაცები მეტყველების განვითარების მიმდინარეობის შესახებ
9. სმენის მდგომარეობა
10. სპარტიკულაციო აპარატის მდგომარეობა (აგებულია, მ.ძ.ა.ა.ა.)
11. მეტყველების საერთო დახასიათება (საუბრის, დ.მოუკიდებელი, დ.ლაგებული გამოთქმების ჩანაწერი):

ა) ლექსიკური მათავი (მაგალითების მოყვანა და დახასიათება: ჩვეულებრივი, ზოგადსახმაო ლექსიკონისა და უფრო ფართო ფარგლებში და სხვ. სწორად ხმარობს თუ არა სიტყვეს დანიშნულ ისამეარ; აქვს თუ არა სიტყვათა შერცვლები და როგორი; მეტყველების ოა ნაწილეს ხმარობს უმათავოესად;

ბ) გრამატიკული წყობა (მეტყველების გრამატიკული გაფორმების შესაძლე ლო.ის მაგალითების ჩვენებით; გამოყენებულ წინადადებათა ტიპები, აგრამატიზმის არსებობა) მაგალითების მოყვანით;

გ) ბგერათწარმოთქმა და ბგერათგანსხვავება;

- 1) ბგერათწარმოთქმა: უბგერობა, დამახინჯება, შენაცვლება და ბგერათდარღვევა; 2) ბგერათგანსხვავება სმენით; 3) სხვადასხვაამოცელიან სიტყვათა წარმოთქმა, მაგალითების მოყვანა;
- დ) მეტყველების ტემპი და მკაფიობა.

12. წერა. პირველადი შემოწმების კარნახის ნიმუშები, მათი ბგერითი ანალიზისა და სინთეზის უნარის ჩამოყალიბების ნიმუშები, რომლებიც ადრე მეცადინეობდნენ ლოგოპედიურ პუნქტში და შემდგომ გამოშვებისას.

13. კითხვა:

ა) კითხვის ცოდნა ლოგოპედიურ პუნქტში ჩარცხვის მომენტში;

ბ) კითხვის ტექნიკის დაუფლების დახასიათება;

გ) შეცდომები კითხვაში;

დ) წაკითხულის გაგება;

14. ენაბლონის გამოვლინება.

15. ბავშვის მოკლე დახასიათება პედაგოგიური დაკვირვების მონაცემების საფუძველზე (ყუთადლების მდგრადობა, შრომისუნარიანობა, დაკვირვებულობა და დამოუკიდებლობა თავისი დეფექტისადმი).

16. ლოგოპედის დასკვნა.

17. მეტყველების გამოსწორების შედეგი აღნიშნება მეტყველების ბარათში, მოსწავლის ლოგოპედიური პუნქტიდან გამოშვების მომენტში.

დ ა ნ ა რ თ ი № 4

ლოგოპედიური კუნძულის მ.ა.ყუბილოვის სია

1. კედლის სარკე ლოგოპედიური მეცადინეობისათვის $50 \times 100 - 1$ ც.
2. მაგიდის სარკე $60 \times 80 - 1$ ც.
3. სარკე ინდოვიდუალური მეშობისათვის $9 \times 12 - 7$ ც.
4. ლოგოპედიური ზონდები, შპატელში
5. პირსაბანი -1 ც.
6. მაგიდის ლამფა -1 ც.
7. საკლასო დაფა -1 ც.
8. კარადები -2 ც.
9. ლაბორატორიული მაგიდები -2 ც.
10. საკანცელარიო მაგიდა -1 ც.
11. ერთიდგილიანი მერხები -8 ც.
12. სკამები -5 ც.
13. მაგნიტოფონი -1 ც.
14. ფი-საკრავი ფირფიტებით -1 ც.
15. დიაპროექტორი „СВЕТ“ (ან ფილმოსკოპი) . . . -1 ც.
16. მოძრავი ანბანი -1 ც.
17. თვალსაჩინო მსალა მეტყველების განვითარებისათვის (საგნობრივი, სიტყვითური, სერიული სუბათეზი და სხვ.)
18. სამავილო სათამაშოები, სათამაშოები
19. სასკოლო სახელმძღვანელოები, სასწავლო მეთოდური სახელმძღვანელოები და მოწყობილობა.

შენიშვნა: კედლის სარკის თავზე უნდა იყოს ელექტროგანათება.

გ ა მ ტ კ ი ც ე ბ
8 სექტემბერი, 1976 წ.
სკოლების სამმართველოს უფროსს
(რ. კანდელაკი)

საინსტრუქციო-მეთოდური წერილი

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლასთან არსებული ლოგოპედიურ პუნქტის ლოგოპედმაწავლებლების შესახებ

წინამდებარე საინსტრუქციო-მეთოდური წერილი განკუთვნილია ლოგოპედმაწავლებელთათვის, რომლებიც მუშაობენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებს ლოგოპედიურ პუნქტებში: აქ მოცემულია მასობრივი სკოლის მოსწავლეთა მეტყველების დარღვევათა მოკლე დახასიათება და გამოყოფილია ბავშვების ის კატეგორიები, რომლებიც პირველ რიგში საჭიროებენ ლოგოპედიურ დახმარებას. წერილში განხილულია ლოგოპედიური პუნქტების დაკომპლექტების პრინციპი, რომელიც უნდა იყოს წამყვანი ფაქტორებში მოსწავლეთა გადარჩევას.

მეთოდური რეკომენდაციები ბავშვთა სხვადასხვა ფაქტორების ორგანიზაციისა, დაგეგმვისა და მეცადინეობის შინაარსზე იძლევა მხოლოდ ძირითად მიმართულებას, რომელიც უნდა განხორციელდეს ყოველდღიურ პრაქტიკულ მუშაობაში მოსწავლეთა ინდივიდუალურ თავისებურებათა გათვალისწინებით.

I. მეტყველების დარღვევათა დახასიათება

გადახრებს ბავშვის მეტყველების განვითარებაში სხვადასხვანაირი ფორმები და გამოხატვის სხვადასხვა ხარისხი აქვს. ზოგი ეხება მხოლოდ ბგერათა წარმოქმას (უმათვრესად ბგერათა დამახინჯებული წარმოქმა), ზოგი ფონემათა ჩამოყალიბების პროცესს და როგორც წესი, იწვევს წერისა და კითხვის დარღვევას; ზოგი კი

გამოხატება სამეტყველო სისტემის სამივე კომპონენტის—ფონეტიკის, ლექსიკისა და გრამატიკის განუვითარებლობაში.

ფონეტიკისა და ლექსიკურ-გრამატიკულ განვითარებაში გამოხატული გადახრებიც კი სერიოზულ დაბრკოლებას უქმნიან ბავშვენს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პოოგრამის ათვისებაში. მეტყველების განვითარებაში დეფექტის მქონე მოსწავლეებს უტარდებათ აუცილებელი სპეციალური დახმარება ლოგოპედიურ პუნქტებში;

ლოგოპედ-მოსწავლეების მუშაობაში ერთ-ერთი მთავარი ადგილი უჭირავს მოსწავლეთი სწორ გადარჩევას და მათი მეტყველების ნაკლის კლასიფიკაციას.

ბავშვები, რომელთაც აქვთ გადახრები ენის ფონეტიკურ და ლექსიკურ-გრამატიკულ საშუალებათა ჩამოყალიბებაში, შეიძლება დავყოთ სამ ჯგუფად.

ცხადია, თითოეული ამ ჯგუფთაგანი არ შეიძლება იყოს ერთგვარი, მაგრამ, ამასთანავე, მეტყველების დეფექტების ძირითადი ნიშნის გამოყოფა, რომელიც ტიპურია თითოეულ ჯგუფისათვის, ანიჭებს მათ გარკვეულ ერთგვარობას, ერთნაირობას.

პირველ ჯგუფს შეიძლება მივაკუთვნოთ მოსწავლეები, რომელთა მეტყველების გადახრები ეხება მხოლოდ ფონემათა წარმოთქმას (ენობრივ საშუალებათა განვითარებაში ნაკლოვანებების მქონე მოსწავლეთა 50—60%).

ამ ჯგუფის მოსწავლეთა უმართებულო ბგერათწარმოთქმა გამოიხატება უმთავრესად ზოგიერთ ბგერათა დამახინჯებულ წარმოთქმაში ველარული, უვულარული, ერთდარტყმიანი „რ“; კბილათა სისინა ბგერება, ბაგისმიერი ან ლოყისმიერი შიშინა ბგერები და სხვა. ამ ბგერათა დარღვევის არსი იმაში მდგომარეობს, რომ სხვადასხვაგვარი მიზეზების გავლენით ჩნდება, შეიძლება კი მტკიცდება ბგერათა არასწორი, უმთავრესად დამახინჯებულ არტიკულაცია.

როგორც წესი, ბგერათწარმოთქმის ნაკლოვანება ამ ჯგუფის მოსწავლეებში ეხება მხოლოდ სისინა და შიშინა რ, ლ ბგერებს. მოსწავლეთა უმრავლესობას აქვს მხოლოდ ერთი ბგერის არასწორი წარმოთქმა, ზოგს ერთი ფონეტიკური ჯგუფისა და მხოლოდ ცალკეულ მოსწავლეებს დარღვეული აქვთ ორი ან სამი ფონეტიკური ჯგუფის ბგერები.

ბგერათწარმოქმნის პროცესი ამ შემთხვევაში არ ფერხდება. ეს მისწავლეები იძენენ სასკოლო ასაკისათვის ასე თუ ისე მკვეთრ წარმოდგენებს სიტყვით ბგერით შემადგენლობაზე, სწორადი უფროდღენ ეთამხეას ბგერასა და ასოს, ან უშეებენ წერიტ ნამუშევრებში ბგერათწარმოქმნის ნაკლთან დაკავშირებულ შეცდომებს პრაქტიკულად ასეთ ბავშვებში ან არის ძოუწარე ლობა.

მეორე ჯგუფს მიეკუთვნებიან მისწავლეები, რომელთაც, ბგერათდაიღვე საბავშვო ერთად, აქეთ ფუნქციონირი აღქმის ფქმისობა, თუმცა ამას არ აქვს მტყვე, მყარი საფუძველი (კობრივ საშუალებათა განვითარებაში გადახოდის მქონე ბავშვთა 21—25%).

ამ ჯგუფს მისწავლეთა წარმოთქმისათვის დამახასიათებელია არტიკულაციით ან ელუიდობით მსგავს ბგერათა შენაცვლება ან აღიგევა (სისინა და შიძინა ბგერებსა, ყრუ და მელოი, რ—ლ, ფიკატებისა და ნაბრლოვებისა), ამსთანავე, ეს აღრევები არ ეხება ყველა ზემოთაღვლილ ბგერებს ერთად, უმეტეს წილად ირღვევა თომელბე ერთი წყვილი, ს—შ, შ—ზ, ჩ—ც, ღ—ტ და სხვა, უფრო მეტად სისინა და შიძინა, რ—ლ და ყოუ ბგერები. ზოგ შემთხვევაში, ცადკეთლ ფუნქციონირი გარკვეული დეფექტის უქონლობისას, შეიმჩნევა მათი წარმოქმნის არასაკმარისი მთავრობა. წარმოთქმის ნაკლოვანებები გამოხატული ბგერათა შენაცვლება და აღიგევაში (ბგერათა დამახინჯებულ წარმოქმნისგან განსხვავებით), მიეკუთვნება ფუნქციონირი დეფექტს.

ამ ჯგუფის მისწავლეებს, უმეტესად პირველ და მეორე კლასში, გადახრები აქვთ არა მარტო ბგერათწარმოთქმაში, არამედ ბგერათა დიფერენციაციაშიც, მათ უძნელდებათ (ზოგჯერ ძალიანაც) ბგერათა აღქმა სისინა, მათი აკუსტიკულო-არტიკულაციური მსგავსება-განსხვავების გარჩევა, ვერ ითვალისწინებენ ბგერათა დისტინქტურ, სიტყვათაგანმასხვავებელ მნიშვნელობას. უძნელდებათ აგონეთვე გარკვეულ ბგერაზე დაწყებული სიტყვის გადაჩევა, ბგერათა რიცხვისა და რაოდენობის გარკვევა.

ყველაფერი ეს საგრძნობლად ართულებს სიტყვის ბგერითი ანალიზისა და სინთეზის დაუფლებას, ხელს უშლის მყარი წარმოდგენების ჩამოყალიბებას სიტყვის ბგერით შემადგენლობაზე მათთანად.

ფუნქციონირი აღქმის უქმარისობა და მისგან გამოწვეული სიტყვის ბგერითი ანალიზისა და სინთეზის ჩამოუყალიბებლობის გამო მოსწავლე იწერიტ ნამუშევრებში უშეებენ ლოგოპათიურ ხასიათის თავისებურ შეცდომებს, გამოხატულს დარღვევებსა და შენაცვლებებში,

რაც არ არის დამახასიათებელი ნორმალური მეტყველების მქონე გვე-
შეებისათვის. უფრო ხშირია სისინა და შიშინა ბგერათა გამოსვლის
ლი ასოების აღრევა: სათამასო, სოსია (სათამაშო, შოშია); შაათი,
ჭიჭილა (საათი, წიწილა).

უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავს ბგერათა სმენითი განსხვავების
უქმარისობა ბავშვს შეიძლება შერჩეს მანინაც კი, როცა იგი უკვე
დაუფლებულია მათ სწორ წარმოთქმას. ამ შემთხვევაში ეს ბგერას
წარმოთქვამს სწორად, მით უმეტეს, ხშირად ხმარებულ სიტყვაში.
წერაში კი ისევ უშვებს სპეციფიკურ შეცდომებს; როგორც წესი, ეს
შეცდომები ვლინდება ორთოგრაფიულ შეცდომათა ფონზე.

ანალოგიური შენაცვლებები და ალოვეები ვლინდება კითხვის
დროსაც. მოუსწრებლობის რაოდენობა იმ ბავშვაში, რომელსაც
აქვთ წარმოთქმის დევექტი, ფონემატურ უქმარისობის ფონზე მეოცე-
ობს 50—100%-მდე, ამასთანავე, ცალკეული მოსწავლეები ვერ ასწ-
რებენ როგორც მშობლიურ ენაში, ისე მათემატიკაშიც.

მესამე ჯგუფს მიეკუთვნებიან ბავშვები, რომელთა ბგერათდარ-
ღვევები ვლინდება მეტყველების სერთო განუვითარებლობის ფონ
ზე (ენობრივი საშუალებების განვითარებაში გადახრების მქონე მოსწა-
ვლეთა 10—20%). მათ გადახრება აქვთ სამეტყველო სისტემის ყველა
კომპონენტის ჩამოყალიბებაში: ბგერითი, ლექსიკური და გრამატიკული.

ეს გადახრები, შესუსტებულ გამოვლინებას შემახვევანიც კი,
უქმნიან მოსწავლეებს დიდ სიძველევებს წერისა და კითხვის ათვისება-
ში, რაც თავის მხრივ იწვევს მოუსწრებლობას მშობლიურ ენაში,
ზოგჯერ კი სხვა საგნებშიც.

წერითი ნამუშევრებისათვის, უმეტესად კი დამოუკიდებელი სა-
მუშაოებისათვის (თხზულება, შინაარსი). დამახასიათებელია სხვადასხვა-
გვარი შეცდომები დიდი რაოდენობით როგორც წესი, სპეციფიკური
შეცდომები—ასოთა შენაცვლება, სიტყვის ბგერითი სტრუქტურის და-
რღვევა შენიშნება ორთოგრაფიულ შეცდომათა სიმრავლის ფონზე,
რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ამ მოსწავლეებს უძნელდებათ ორთოგ-
რაფიული წესების დაუფლება.

ლექსიკისა და სინტაქსური კონსტრუქციების სიღარიბისა და
კითხვის ჩამოუყალიბებლობის გამო ასეთ ბავშვებს უძნელდებათ სას-
წავლო და ლიტერატურული ტექსტების გაგება.

ზოგადასაგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეთა შორის გვხვდება
აგრეთვე ბავშვები საარტიკულაციო აპარატის ანომალიებით; ენაბლუ

F-424

ბავშვები და ისეოები, რომელთა მეტყველების ნაკლი გამოწვეულა სმენის დაქვეითებით.

ზემოთ მ. ყანილი სამეტყველო დეფექტის წამყვანი ნიშნის მიხედვით მოსწავლეთა დაჯგუფება ხელს უწყობს ლოგოპედიასწავლებელს გადაწყვიტოს ბავშვებთან კორექციული მუშაობის ორგანიზაციის პრინციპული საკითხები და განსაზღვროს ლოგოპედიური ზომოქმედების შინაარსი, მეთოდები და ხერხები თითოეული ჯგუფისათვის.

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის ლოგოპედიასწავლებელი პირველ რიგში გამოიკვლევს იმ მოსწავლეთა, რომლებსაც მეტყველების ნაკლი ხელს უშლია სწავლაში, ანუ მეორე და მესამე ჯგუფის მოსწავლეთა. სწორად ამ ბავშვებს უნდა ჩაუტარდეთ პირველ რიგში ლოგოპედიური დახმობა ჩემოარჩენილობის თავიდან აცალკების მიზნით.

იმ მოსწავლეთთან ლოგოპედიური მუშაობის ორგანიზაციას, რომელთაც აქვთ ძველი წარმოთქმის დეფექტი და ფონემატური აღქმის უქმარობა, წარმოთქმის ნაკლოვანებათა გამოსწორებასთან ერთად გათვალისწინებული უნდა იყოს მუშაობა ფონემატური აღქმის აღზრდაზე, სიტყვის ძგერითი შედგენილობის ანალიზისა და სინთეზის ჩვევთა ჩამოყალიბებაზე, ფონემატურ წარმოდგენებზე. ასეთი მუშაობა უნდა ჩატარდეს თანმიმდევრულად თითოეული ჯგუფის ბგერებზე და ძათ ახალაზა და სინთეზზე სიტყვეში, რაც შესაძლებლობას მისცემს ბავშვებს შეავსონ ხაოვეზე ზეპირ მეტყველებაში და დაძლიახ წერისა და კითხვის დარღვევები.

დახმარება იმ მოსწავლეთათვის, რომელთა ბგერათწარმოთქმის დარღვევები ელანდება საერთო განუვითარებლობის ფონზე, შედეგს იძლევა ძალიან სისტემატური, თანამიმდევრული და ურთიერთდაკავშირებული მუშაობა თანმიმდევრული მიმართულებით. სახელდობრ: წარმოთქმის კოორქცია, სიტყვის ძგერითი შედგენილობის ანალიზისა და სინთეზის განვითარება, ლექსიკური მარაგის გამდიდრება, სხვადასხვა სიოთულის სინტაქსურ კონსტრუქციათა დაუჟლება, მწყობრი მეტყველების განვითარება.

იმ მოსწავლეთა ლოგოპედიური დახმარება, რომლებსაც აქვთ მხოლოდ ბგერათდარღვევები, განისაზღვრება ძირითადად უმართე ულო ბგერათა კორექციით და მათი განმტკიცებით ზეპირმეტყველებაში.

ეროვნული
საბავშვო
სადაცხველი

მიტყველების ნაკლის მქონე მოსწავლეთა გამოკვლევისას პედ-მასწავლებლის ძირითად ამოცანას შეადგენს—სწორად შეაფასოს თითოეული მოსწავლის მიტყველების დარღვევის ყოველგვარი გამოვლინება. მ-სწავლეთა სწორი ლოგოპედიური გამოკვლევის სიჭემა მიცემულია სამეტყველო ბარათში, რომელიც იხსნა თითოეულ მოსწავლეზე. პუნქტში მიღებისას (დ ნართი № 3, იხ. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლასთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტის თეზისებს).

პირველ ყოვლისა, ბარათში უნდა იყოს შეტანილი ფორმ. ლტრი მანაცემეი ბავშვის შესახებ.

მშობლიურ ენაში მ-სწრება (გამოკვლევის მ-მენტში) შეივსება მოსწავლის დღიურისა და მ-სწავლებელთან საუბრის საფუძველზე, რომლის დროსაც ირკვევა ბავშვის მოსწრების ფაქტიური მდგომარეობა.

უნდა აღინიშნოს, რომ ლოგოპედ-მასწავლებლისათვის მეტად საყურადღებოა, თუ როგორი წარმატება აქვს რეალურად ბავშვს მათემატიკაში; რთულ-სამეტყველო დარღვევების დროს ეს მ-ნაცემები შეიძლება გადაწყვეტა იყოს ლოგოპედიური დასკვნის განსაზღვრისათვის; რადგან ცნობილია, რომ „სამეტყველო ბავშვს“ (მხედველობაშია ბავშვი ი ჩამოუყალიბელი მიტყველებით) უჭელდება ამოცანების ამ ხსნა პირობის ტექსტს რექსიკურ-გრამატიკული კონსტრუქციების გაგების უკმარისობის გამო, მაგრამ საკმაოდ ადვილად იყვანს მათემატიკურ მაგალითებს.

მონაც მე ს მ-სწავლის მიტყველების განვითარების შესახებ ლოგოპედ-მასწავლებელი არკვევს დედასთან საუბარში. საუბრის დროს დიდი მნიშვნელობა აქვს ლოგოპედმა ნათელი წარმოდგენა მიიღოს იმის შესახებ, თუ როგორ მიუღწიარებოდა მოსწავლის მიტყველების აღრეული განვითარება: როდის წარმოიქმნა ბავშვმა პირველი სიტყვები, წინადადებები; როგორ მიმდინარეობდა შემდგომი განვითარება, როგორი და რკოლები შეიმჩნეოდა მიტყველების განვითარებაში. ამ სთანაზე, უნდა აღინიშნოს, გეწია თუ არა წინააღოვოპედიური დახმარება, რამდენ ხანს გრძელდებოდა იგი და რა შედეგით. გარდა ამისა, უხდა მიექცეს ყურადღება ბავშვის სამეტყველო გარემოს (მშობლის მიტყველება—მდგომარეობა: ბგერათწარმატების დარღვევა, ენაბლუთა, ორ და მრავალენაიობა და სხვ.).

სანამ დაიწყება მიტყველების გამოკვლევა, ლოგოპედი ვალდებულია დარწმუნდეს, რომ ბავშვს ნორმალური სმენა აქვს (სმენა ნორმა-

ლურად ითვლება, თუ ბავშვის ესმის ყურის ნიჟარიდან 6-7 მეტრის მანძილის დაშორებით ჩურჩულით ნათქვამი სიტყვები).

ბავშვის გამოკვლევისას ყურადღება ექცევა საარტიკულაციო აპარატის მდგომარეობას, საშეტყველო ბარათში უნდა ჩაიწეროს საარტიკულაციო აპარატის აღნაგობის (ტუნების, სახის, ყბის, კბილებისა და ენის) ყველა ანომალია და სამოძრაო ფუნქციის მდგომარეობა.

ცხადია, რომ საარტიკულაციო აპარატის აღნაგობისა და ფუნქციის უხეში პათოლოგია საჭიროებს გულდასმით და დეტალურ გამოკვლევას, ყველა იმ გადახრის დაწვრილებით აღწერას, რომლებიც ქმნიან დაბრკოლებას ნორმალური ბგერების წარმოები ათვის. სხვა შემთხვევაში გამოკვლევა შეიძლება იყოს უფრო მოკლე.

მოსწავლის მეტყველება ხასიათდება მის მიერ წაკითხულის, ნაწახის, თბრობის, აგ-ეთვე სპეციალურ დავალებათა შესრულების საფუძველზე: ცალკეულ წინადადებათა შედგენა სიუჟეტური სურათების სერიების მიხედვით, შეკითხვების დახმარებით თხრობა და სხვა.

მეტყველების ბარათში უნდა აღინიშნოს მეტყველების საერთო მკაფიო, დალაგებულ გამოთქმათა ხასიათი და მისაწვდომობა, საერთო წარმოდგენა ბავშვის მიერ გამოყენებულ ლექსიკონსა და სინტაქსურ კონსტრუქციებზე.

საუბრის დროს მიღებული მასალა დახმარებას გაუწევს ლოგოპედს წმინდობაში გამოკვლევის მიმართულების ასარჩევად, რომელიც ინდივიდუალური უნდა იყოს ბავშვის მეტყველებაში გამოვლენილი თავისებურებების მიხედვით: ფონეტიკური აღქმის უკმარისობის, საერთო განუვითარებლობის (II და III ჯგუფის მოსწავლეები) შემთხვევაში დაწვრილებით, ვრცლად უნდა იქნეს გამოკვლეული სამეტყველო სისტემის ყველა კომპონენტი: ფონეტიკა, ლექსიკა, გრამატიკული წყობა.

გარდა ამისა, საუბრის დროს ვლინდება ბავშვის წარმოდგენათა დონე გარემომცველი სინამდვილის შესახებ, რაც აგრეთვე ზომიერა მნიშვნელოვან მასალას საბოლოო დასკვნის დასასაბუთებლად.

საუბრის დროს ბავშვის მეტყველებაზე დაკვირვება ქმნის გარკვეულ წარმოდგენას ბავშვის ლექსიკონის შესახებ; მაგრამ, მეტყველების დარღვევათა უფრო ზუსტი კვალიფიკაციის მიზნით, (უმთავრესად ბავშვებისა, რომელთაც ჩამოუყალიბებელი მეტყველება აქვთ), აუცილებელია ზუსტად გამოვლინდეს სიტყვათა მარაგი. ამიტომ

უნდა შემოწმდეს როგორც აქტიური, ასე პასიური (სიტყვათა გააზრება) ლექსიკონი. ლექსიკური მარაგის გამოკვლევის მსიღეულობაში ბავშვს ეძლევა სპეციალური დავალებები: საგნის ან მათი მხედველობის დასახელება სურათებისა მიწვევით (სურათები უფრო უხეზოსია შეიარჩეს თემების მიხედვით, რადგან ეს აადვილებს განმაზოგადებელი სიტყვების არსებობის შემოწმებას); საგნის დასახელება მისი აღწერის მიხედვით; მოცემული სიტყვებისათვის განმარტებათა და მოქმედებათა შერჩევა; სინონიმების და ანტონიმების შერჩევა. მონათესავე სიტყვის შერჩევა. მხედველობაშია მისაღები, რომ მეტყველების დახსიათერსათვის მნიშვნელობა აქვს არა მარტო ბავშვისთვის ნაცნობ და მის მიერ გამოყენებულ სიტყვათა რაოდენობას, არამედ მათი ფლობის ხარისხს (სიტყვათა მარჯებული და არამართებული გამოყენება წინადადებაში, დალაგებულ გამოთქმებში და სხვ).

ლოგოპედიური დასკვნის შედეგისას მონაცემები ლექსიკური მარაგის შესახებ განხილულ უნდა იქნეს არა იზოლირებულად, არამედ მეტყველების ბგერითი მხარის თავისებურებისა და გრამატიკული წყობის დამახასიათებელ მასალასთან ერთობლიობაში.

მეტყველების გრამატიკული დონის გამოსავლენად გამოიყენება სხვადასხვა ხერხი: წინადადებისა და მოკლე მოთხრობების შედგენა ცალკეული სურათების სერიების მიხედვით; წინადადების შედგენა საყრდენი სიტყვებით, ანუ უწესრიგოდ დალაგებული ცალკეული სიტყვებით; გამოთქმებული სიტყვის ჩასმა წინადადებაში საქროო გრამატიკული ფორმით; კითხვაზე პასუხი, რომელიც მოითხოვს მოცემული სიტყვის დასმას გარკვეულ ბრუნვაში; სათანადო თანდებულის გამოყენება სიტყვაში და ჩასმა წინადადებაში; თანდებულის სიტყვით წინადადების შედგენა; სპეციალური დავალება სხვადასხვა აფიქსებით სიტყვის წარმოებასა და სიტყვათა შეცვლაზე.

მოსწავლის მიერ შემოჩამოთვლილ დავალებებში დაშვებული შეცდომების ანალიზი, შეფარდებული ლექსიკის მდგრადობისა და ფონეტიკური განვითარების დონესთან, შესაძლებელს ხდის განისაზღვროს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში რა ქარბობს მეტყველების დარღვევის სურათში-ლექსიკური, გრამატიკული სიძნელეები, თუ ბგერითი მხარის განვითარების უკმარისობა ფონეტიკური აღქმის ჩამოუყალიბებლობის ფონზე.

მეტყველების ბოლოში ბგერით წარმოთქმის გამოკვლევის შედეგების შეტანისას მნიშვნელობა აქვს ჩანინშილის არამართო დარღვევები ბგერითი, არამედ დარღვევის ხასიათი: დამახინჯება, შენაცვლება

და ბგერათა აღრევა, რის მიხედვითაც შეიძლება გამოვლინდეს—ბგერათწარმოთქმის დარღვევა დამოუკიდებელი დეფექტია. თუ რა უფრო მძიმე დარღვევის გამოვლინება.

ის მოსწავლეები, რომელთა ბგერათდარღვევა ვლინდება ბგერათ-აღრევისა და შენაცვლებებში, მოითხოვენ განსაკუთრებულ ყურადღებას. მათი გამოკვლევისას დიდი მნიშვნელობა აქვს ფონეტიკური აღქმის გამოკვლევას, დადგენას, თუ როგორ ასხვავებს ბავშვი ბგერებს. რადგან სმენითი აღქმის სიძნელეები უმთავრესად მსგავს ბგეროვნების ფონემათა განსხვავებისას ვლინდება, ამიტომ გამოკვლეულ უნდა იყოს ყველა ურთიერთდამოკიდებულ ფონემა, მკლერი და ყრუ ბგერები, სონორები, აფრიკატები, ნაპარალოვნები.

გამოკვლევის პროცესში აუცილებელია გათვალისწინებულ იყოს ბავშვის მიერ რთულ სიტყვებისა და შესიტყვებების წარმოთქმა (კოსმონავტი, მილიციონერი, ვლადიმერი, მებისე, ფესაცმლის მწმენდავი და სხვა). როგორც წესი, სიტყვაში მარცვალთა შედგენილობის დარღვევა უმეტეს წილად გვხვდება იმ ბავშვებში, რომელთაც აქვთ გადახრები ფონეტიკურ და ლექსიკურ—გრამატიკულ განვითარებაში.

სამეტყველო ბარათში ჩაიწერება ბავშვის მიერ ბგერათა განსხვავების მონაცემები, შებერისპირებულ ბგერათწარმოთქმის გამოკვლევის შედეგებთან.

მოსწავლეთა მიერ მეტყველების გაგების გამოკვლევა ხდება ლექსიკური მარაგის შედეგებისა და მათ მიერ ისეთ დავალებათა შესრულების საფუძველზე, რომელთა მიზანს შეადგენს მეტყველების გრამატიკული ფორმების გამოვლენა; არსებით სახელთა, ზედსართავთა და ზმნათა მხოლობითი და მრავლობითი რიცხვი, ბრუნვათა დაბოლოება, ფუძეკუმშვად და ბოლოკვეცად სახელთა სწორი ბრუნება, ზმნის ასპექტი, კაუზატივი და აგრეთვე სიტყვიერი ინსტრუქცია.

მოსწავლეთა წერისა და კითხვის მდგომარეობის გამოკვლევა დიდ გულმოდგინებით უნდა ჩატარდეს, გამოკვლევის მსვლელობაში მოსწავლემ უნდა შეასრულოს წერითი სამუშაოს სხვადასხვა სახეები:

ა) სმენითი კარნახი ისეთი სიტყვების გამოყენებით, რომელთა შემადგენლობაში შედის ბგერები, რომლებიც უფრო მეტად ირღვევა წარმოთქმაში. მირველი (მოსამზადებელი) კლასების მოსწავლეებში კარნახის ნაცვლად წლის დასაწყისში აღგენენ სიტყვებს მოძრავი ანბანის საშუალებით;

ბ) დამოუკიდებელი წერა სიუჟეტური სურათების სერიების მიხედვით.

მეტყველების ბარათში უნდა ჩაიწეროს მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომების როგორც რიცხობრივი, ასევე თვისობრივი ანალიზი; სპეციფიკური შეცდომები-ასოთა შენაცვლება (მიეთითოს ასოები), ასოებისა და მარცვლების გამოტოვება, გადაადგილება, დამატება, სიტყვათა არასწორი შეთანხმება, თანდებულების გამოტოვება ან არასწორი ხმარება და სხვა. მეტყველების ბარათში უმკველად უნდა ჩაეკეროს მოსწავლის წერითი ნიმუშები, შესრულებული როგორც გამოკვლევისას, ისე კორექციული მეცადინეობის სხვადასხვა ეტაპებზე.

რადგან წერა-კითხვის სრულყოფილად დაუფლების ერთ-ერთი პირობაა შედარებით მდგრადი წარმოდგენის ქონა სიტყვის ბგერით შედგენილობაზე, ამიტომ, დიდი რაოდენობის შეცდომების დროს, აუცილებელია გამოვლინდეს ბავშვის მიერ სიტყვის ბგერითი შედგენილობის ანალიზისა და სინთეზის დაუფლების დონე; ამ მიზნით, დასახელებულ ბგერაინ სიტყვის გამოსაცნობად გამოიყენება სხვადასხვანაირი ხერხები; დასახელებული ბგერების განსხვავება და მათი გამოყოფა, სიტყვების, სურათების შერჩევა დასახელებულ ბგერაზე; სიტყვების შედარება ბგერითი შემადგენლობის მიხედვით, სიტყვაში გამოტოვებული ან ზედმეტი ბგერის დასახელება; სიტყვაში ბგერის ადგილისა და თანმიმდევრობის დასახელება; მეტყველების ბარათში უნდა აღინიშნოს მოცემულ დავალებათა შესრულების მისაწვდომობა და მათი შესრულების დროს წამოჭრილ სიძნელეთა ხასიათი.

კითხვის თავისებურებათა გამოკვლევა სპეციალურად შერჩეული ტექსტების საშუალებით ხდება. კითხვის ჩვევებთა ჩამოუყალიბების შემთხვევაში პირველი (მოსაზნადებელი) კლასების მოსწავლეებს ეძლევათ დავალება ასოების გამოცნობაზე; შემდეგ-მარცვლისა და სიტყვის ამოკითხვა. წინადადებისა და სპეციალური ტექსტის კითხვა, რომელიც შეეფარდება შინაარსით და მოცულობით ბავშვის განვითარების დონეს. მეტყველების ბარათში უნდა აისახოს კითხვის ყველა თავისებურება; კითხვა ჩათვლით, მარცვლებით, სიტყვებით; შენიშნული შეცდომები-ასოების შენაცვლება (რომელი, რით) მარცვლის, სიტყვის გამოტოვება და ა. შ. ამასთანავე, მოსწავლის მიერ ცალკეული სიტყვებისა და წაკითხულის საერთო აზრის გაგება.

ენაბლუ მოსწავლის გამოკვლევისას ლოგოპედმა ძირითადი ყურადღება უნდა მიაქციოს იმ სიტუაციების გამოვლინებას, რომლებშიც უფრო მეტად ენაბლუობს ბავშვი და ამ სიტუაციაში მის საკომუნიკაციო სიძნელეებს. მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე ენაბლუ მოსწავ-

ლის (მითუმეტეს, ცუდი მოსწრების) მეტყველების ყველა კომპონენ-
ტების განვითარების ძველმაოებობას—ფ. ნეტოკა, ლექსიკა, გრამატიკა
და წერა-კითხვის ჩამოყალიბების დონე, რადგან, როგორც უკვე აღვნიშ-
ნა გამოკვლევეთ, ესაა უნაკლები შეიძლება გამოვლინდეს მეტყვე-
ლების განვითარებლობის ფონზე. გამოკვლევის პოეტისში ყუად-
ღა ექცევა აგრეთვე უნაკლები მოსწავლის მეტყველების ტემპს (ხორ-
მალური, ჩქარი, შეხელე ული) და თავსდება მ.ძ.ოავი-ს; ენაბლო-
ბის გამოხატულებას, ხოიე-ს, რომლე საც მიმართავს უნაკლებ. მიღე-
ბული მონაცემი საშუალებას იძლევა დადვინდეს ენაბლობის
ხაისხი.

დიდი მნიშვნელობა აქვს საკორექციო ზემოქმედების გზების
დამუშავე ისათეია ენაბლო მოსწავლის ნე.იძიერი ძიქქედის თაისე-
ბოე.ათა გამოკვლევა: ყუადღების მღვრადობა, ვადართვის უნარი,
დაკვირვებულობა და სხეა.

მეტყველის დარღვევის განხილვა არ შეიძლება ბავშვის პირო-
ვნების გაოეძე. გამოკვლევის მანელობაში გოოგდება მასალა, რომე-
ლიც საშუალებას იძლევა შედგეს მოსწავლის მიკლე დახასიათება,
მისი ყუადღების, დაკვირვებულობისა და შოი.მიუწარბინახის გამო-
ხატვლი. აქვე უნდა აღინიშნოს, ლებულობს მოსწავლე სასწავლო
დაკვლებას და ეძხადება თუ არა მ.თ. შესასრულე ლად, ასოულეს
თეიარ.ს, თუ საჭიროე-ს დახმარებას; ბავშვის რეაქცია სასწავლო
მუშაბის დოის წამოჭრილ სიძნელეზე, ჩქარა იღლეა თუ არა.
დახასიათებაში უნდა აღინიშნოს აგრეთვე ბავშვის ქცევის თავისე-
ბურება გამოკვლევის პოეტისში: მ.ძ.ოავი, იმბულსუოი, გაფანტული,
(უყუარადლე.ი) ბასიური, ბ.ღუხებული და სხეა.

ბუნერიკია, უფრო დეტალური გამოკვლევა უტარდება მოსწავ-
ლეის ფ.ნეტოკურ ფონემათა და ლექსიკურ-გრამატიკულ განვითარე-
ბის ვადახრე.ით (არამკვეთრად გამოხატული მეტყველების განვითარ-
ებლობა) და წერისა და კითხვის დოლვევით (II და III ჯგუფები,

შეჯამე ული შედეგი იწერება მეტყველების ბარათში ლოგო-
პედიური დასკების სახით. დასკენა ისე უბდა შედგეს, რომ მისგან
ლოგიკურად გამომდინარეობდეს მეტყველე-ის დეფექტის ბუნებისა
და სტრუქტურის საბ.სუბო ლინისძიე.ე.ი.

მაგ.: „გერათწარმოქმნის ნაკლოვანებათა ველარული (უველა-
რული რ; კ-ილთაშუა ს, შ და სხეა).

„წერისა და კითხვის დარღვევა“.

„წარმოქმნის ნაკლოვანება და მისგან გამოწვეული წერისა და კითხვის დარღვევა“.

„ფონეტიკური და ლექსიკურ-გრამატიკული განვითარების გადახრები (არამკვეთრად გამოხატული მეტყველების საერთო განუვითარებლობა), რომელსაც თან ახლავს წერისა და კითხვის დარღვევები. ლოგოპედიური დასკვნის სისწორის დამამტკიცებელი წერა-კითხვის დარღვევებისა და ფონეტიკური და ლექსიკურ-გრამატიკული განვითარების გადახრების დროს მოსწავლეთა წეოთი ნამუშევრებისა და კითხვის გამოკვლევის ოქმი.“

ყველა ჩამოთვლილი დეფექტი შეიძლება ჰქონდეთ ბავშვებს სასის თანდაყოლილი ვახლეილობის (არანაოპერაციუმი და ნაოპერაციუმი, ან ცენტრალური ნერვული სისტემის ორგანული დარღვევის შედეგად. ამ შემთხვევაში საჭიროა ნერვობათოლოგის კონსულტაცია და ზეპირი მოშლილობის ფორმისა და ხარისხის გამოხატულების დასადგენად—ფსევდობულბარული ქერქვეშა და სხვა.

ლოგოპედიური მუშაობის ორგანიზაცია

ლოგოპედიური პუნქტები კომპლექტდება ძირითადად რაიონის სკოლების II და III კლასის მოსწავლეთაგან, რადგან, ფონეტიკური და ლექსიკურ-გრამატიკული განვითარების მძიმე გადახრების გამო, ბავშვებს ხშირად ორ-სამჯერ ტოვებენ დაწყებით კლასებში, ზოგჯერ კი ხდება მათი განთესვა მასობრივი სკოლიდან; უფროსი კლასების მოსწავლეებში კი მეტყველების მძიმე დარღვევის მქონე ბავშვები (გარდა ენაბლომისა) იშვიათად გვხვდება.

მეცადინეობა ლოგოპედიურ პუნქტში უნდა ტარდებოდეს ყოველდღიურად ე. ი. 5-6-ჯერ კვირაში.

ლოგოპედ—მოსწავლელის სასწავლო-კორექციული მუშაობის ორგანიზაციის ძირითადი ფორმა ჯგუფური მეცადინეობაა.

ჯგუფური მეცადინეობისათვის შეიარჩევან ბავშვები შესაძლებლობისდაგვარად, ერთნაირი ნაკლისა და თანაბარი ასაკის მიხედვით. მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე მოსწავლეთა ინდივიდუალურ თავისებურებათა გათვალისწინებას (მეტყველების დარღვევის გამოვლინების თავისებურება), რაც აგრეთვე ხელს უწყობს მოსწავლეებს მტკიცე ცოდნის შექმნაში. ამ ჯგუფის მოსწავლეთა წერა-კითხვის დარღვევა გამოწვეულია ზეპირი მეტყველების დარღვევით.

ამ ჯგუფში ჩაირიცხებიან მოსწავლეები, რომელთაც აქვთ წერა-კითხვის დაოდევნა წარმოების დაოდევნის გამო და აგონივე მისივე გზით გადკლვისა და ატუქტში ჩაირიცხვის მოსწავლეები, რომლებიც აქვთ, მაგონათა ნაწილი შეინიშნება სხვა სხვა რიგის ლიტერატურის ტექსტში. ეს მოსწავლეები უნდა გაიმიჯნოს იმ მოსწავლეებთან, რომელთა ძირითადი ლიტერატურის სწავლა იმდენად გამოწვეული (ფორმალური განვითარების შეფერხება, გონებრივი დაქვეითება, აუდაგოგიური ჩამორჩენილობა).

პირველთადად კომპლექტდება მოსწავლეთა ჯგუფები ფორმალური და ლიტერატურ-გონამტკიცელი განვითარების გადახრებით (აღმკეთოდ გამოხატული შეტყულების საერთო განვითარებლობა).

ამ ჯგუფებში ჩაირიცხებიან დაწყებითი კლასების მოსწავლეები, რომლებსაც ფორმალური ძაობის განვითარება ლიტერატურის ერთად (აგონივალური, ფორმალური აღქმის ჩამოყვლი ელოდა), ახასიათებთ ხოვეხედი ლიტერატურ-გონამტკიცელ სამუშაოთა ჩამოყვლიებაში.

გათვალისწინებულია აგრეთვე სხვადასხვა ასაკობრივ ჯგუფებში ენის სამუშაოთა ჩამოყვლი ელოდის ხარვეხების გამოხატვის გოკველი საკითხალოე ე.ი. მაგ. პირველი (მოსახლადელი) კლასების მოსწავლეებში (უფრო მეტად იმ ადგილებში, რომლებსაც არ იტყვიათ ლიტერატურული დანხარება სკოლაში) ყველაზე თვალაჩინო გამოხატულებას აიულოდს (გერბი ძაობისა და გონამტკიცელ ფორმალთა წარმოების პირველ ელოდის ჩამოყვლი ელოდა).

მეორე და მესამე კლასების მოსწავლეებში პირველ რიგში თავს იჩენს წერა-კითხვის დაოდევნა, უფრო ხალხად ვიდებია ხოვეხეხის აგონივალური ტექსტში.

ენალთა ჯგუფებში შეტყუებისდაგვარად უნდა გაერთიანდეს ერთნაირი ასაკის (კლასის) და ენის სამუშაოთა განვითარების ერთნაირი დონის შეიხე მოსწავლეები (ფორმალური, ლიტერატურა, გონამტკიცა). ზოგჯერ ერთ ჯგუფში სხილდება ძირდახე სხვადასხვა კლასის მოსწავლეები (მეორე, მესამე, მეოთხე) და აგონივე მოსწავლეები, რომელთაც აქვთ გადახრება ფორმალური-ლიტერატურული ძაობის ფორმირებაში. ამ ტექსტებში აუცილებელია კოორდირებელ სამუშაოთა ინდივიდუალიზაცია, რომელიც გათვალისწინებს სითრეული ადგილის ასაკს, პირველებისა და შეტყუების განვითარების თავისებურებას.

იმ მოსწავლეთა რიცხვი, რომელთაც დარღვეული აქვთ ცენტრალური კეული ბგერები (ფონემური ალემის დარღვევის გარეშე) არის შემცირებული ალემატეზოდეს პუნქტებში ჩარიცხულ მოსწავლეთა მთელი რაოდენობის 25-30% ს; მათთან ლოგოპედიურ მუშაობას უნდა ჰქონდეს უმთავრესად კონსულტაციური ხასიათი.

ჯგუფების დაკომპლექტებისას შეიძლება გაერთიანდნენ II და III კლასის მოსწავლეები.

პირველი (მოსამზადებელი) კლასის მოსწავლეები უმჯობესია გაერთიანდნენ ცალკე ჯგუფებში, რადგან ისინი წლის პირველ ნახევარში არ არიან დაუფლებულნი წერა-კითხვის და ამიტომ არ შეუძლიათ წერა-კითხვასთან დაკავშირებული დავალებების შესრულება; მათთვის უნდა შეიჩაჩეს მათი ინტერესებისა და შესაძლებლობის შესატყვისი სასწავლო-დიდაქტიკური მასალა.

ლოგოპედიური მეცადინეობისათვის ყალიბდება 6-8 ბავშვისაგან შემდგარი ჯგუფები. მუშაობის პირობებთან დაკავშირებით დაშვებულია მეცადინეობა 3-4 მოსწავლისაგან შემდგარ ქვეჯგუფთან.

თითოეული ჯგუფი მეცადინეობს ლოგოპედიურ პუნქტში კვირაში სამჯერ (დღეგამოშვებით). მეცადინეობის ხანგრძლივობა 45 წუთია, ქვეჯგუფისა — 20-25 წუთი.

საარტიკულაციო აპარატის დარღვევით გამწვეული მიტყველების ნაკლის მქონე მოსწავლეებთან (რონოლალია, დიზართრია,) შეიძლება ტარდებოდეს ინდივიდუალური მეცადინეობა 10-15 წუთის ხანგრძლივობით, თითოეულ ბავშვთან კვირაში სამჯერ.

ლოგოპედ-მოსწავლემელი ადგენს ჯგუფური მეცადინეობის გეგმას ერთი კვირისათვის, მეცადინეობის საერთო ხანგრძლივობის ჩვენებით თითოეული ჯგუფისათვის (მეოთხედით ნახევარი წელი). მეცადინეობის ცხრილს, როგორც წესი, ამტკიცებს იმ რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილება, რომელსაც ექვემდებარება ლოგოპედიური პუნქტი.

მეცადინეობათა საერთო რიცხვი განისაზღვრება მეტყველების ნაკლის სტრუქტურით და გამოხატულებით. ასე მაგალითად, ფონემატური პროცესის ჩამოუყალიბებლობით გამოწვეული კითხვისა და წერის დარღვევის მძიმე მოსწავლეთა ჯგუფის მეცადინეობის რაოდენობა მერყეობს 45-დან 60-მდე.

უფრო ხანგრძლივ დროს მოითხოვს იმ ბავშვებთან სასწავლო-კორექციული მეცადინეობა, რომელთაც აქვთ გადახრები ფონეტიკურ

და ლექსიკურ-გრამატიკულ განვითარებაში (არამკვეთრად გამოხატული მეტყველების განვითარებლობა). მეცადინეობის რიცხვით ხსენებულ ჯგუფთან შეიძლება იყოს 65-95, იმის მიხედვით, თუ მოსწავლეს რა შემაღენლობაა ჯგუფში.

ყველაზე ნაკლები დრო (ზოგი შემთხვევის გამორიცხვით) სჭირდებათ ცალკეულ ბგერათა დარღვევის მქონე მოსწავლეებს. არტიკულაციის დაზუსტებისა და ბგერის დაყენების შემდეგ მისი გამტკიცება და მეტყველებაში ჩართვა კონსულტაციებით უნდა განხორციელდეს. ამ მუშაობაში აქტიურად უნდა იქნან ჩართული მშობლები და მოსწავლეები.

IV. ლოგოპედ მასწავლებლის მუშაობის დაგეგმვა

გამოკვლევის მასალების საფუძველზე ლოგოპედ-მასწავლებელი ადგენს მეცადინეობის წლიურ გეგმას, რომელიც ითვალისწინებს შემდეგს: ლოგოპედიურ პუნქტზე მიმაგრებული სკოლების დაწყებითი კლასების (მოსაზადებელი, I-III) მოსწავლეთა გამოკვლევა (ვადა, სკოლებისა და კლასების რაოდენობა);

ლოგოპედიურ პუნქტში ჩარიცხულ მოსწავლეთა განაწილება ჯგუფებში (უნდა აღინიშნოს მოსწავლეთა საერთო რაოდენობა, მეტყველების ნაკლი, თითოეულ ჯგუფთან მეცადინეობის ხანგრძლივობა და მოსწავლეთა ჯგუფი, რომლებიც მეცადინეობას აგრძელებენ ახალ სასწავლო წელს), ლოგოპედ-მასწავლებლისა და პუნქტზე მიმაგრებულ კლასების მასწავლებელთა ურთიერთკავშირის ფორმები (გაკვეთილებზე დასწრება, კონსულტაციები და სხვა).

ლონისძიებები—ლოგოპედიური ცოდნის პრობაგანდის ჩასატარებლად მასწავლებლებსა და მშობლებს შორის;

—ლონისძიებები ლოგოპედიური პუნქტის აღჭურვისათვის სასწავლო-მეთოდური სახელმძღვანელოებითა და დიდაქტიკურ-თვალსაჩინო მასალით;

—ლონისძიება საკუთარი კვალიფიკაციის ასამაღლებლად. გარდა წლიური გეგმისა, ლოგოპედ-მასწავლებელი, გამოკვლევის მასალების საფუძველზე, ადგენს თითოეული ჯგუფისათვის პერსპექტიულ გეგმას, სადაც იქნება აღნიშნული: მოსწავლეთა შემადგენილობა და მეტყველების ნაკლოვანებებს მოკლე დახასიათება, მეცადინეობის ძირითადი თანმიმდევრობა, თითოეული ეტაპის გავლის სავარაუდო თარიღი, სასწავლო თვალსაჩინო მასალა. ეს შეიძლება იყოს წარმოდ-

გენილი ან სქემის სახით, ან მუშაობის მიმართულებისა და მისი მიმდევრობის აღწერილ თითოეულ ეტაპზე. მაგალითად, პერსპექტიული გეგმა წერა-კითხვის დარღვევის მქონე მოსწავლეებთან, თავ აქვთ ბგერათწარმოქმნის დარღვევებიც, უეჭველად ითვალისწინებს კორექციული მუშაობის ორ, ურთიერთთან დაკავშირებულ მიმართულებას: დარღვეულ ბგერათა დაყენებასა და ჩართვის მეტყველებაში და სიტყვის ბგერითი შედგენილობის ანალიზისა და სინთეზის განვითარებას. შეიძლება წარმოვადგინოთ შემდეგი სქემით:

ანდიკიდეუაფურის შეცადინეობა	საათების რაოდენობა	ფორმალური შეცადინეობა სიტყვებს ბგერითი ანალიზისა და სინთეზის გამოსაშვ შეფუძნების მიზნით		
პირველი ბგერების დაყენება სხვადასხვა ფონეტიკური ჯგუფიდან	შეცადინეობის შინაარსი	სამეტყველო მ. ს. ს. ლ. ს.	მოწყობილობა	საათების რაოდენობა
1	2	3	4	5
№ № დასაყენებელი ბ გ ე რ ი	1 ე ტ . 3 ი	ამ ანალიზისა და სინთეზის განმტკიცება, რომელსაც ფილოს ბგერითი, ზემირი და წერითი სავარჯიშოები		
<p>1. ს 1-2 2. სლ 1-2 3-4 სლბ 3 5-6 ზლბ 3 9-50 შრბ დაფა 3</p> <p>ა) მათი განმტკიცება ზეპირმეტყველებაში-მარცხელში, სიტყვაში, წინადადებაში, ტექსტში.</p>	<p>თემა ერთ-ერთი პირველი შეცადინეობისა, ხმოვანებისა და მართებულ თანამოხვევების დაზუსტება. წინადადების დაყოფა სიტყვეებად. მართებულ ბგერითი სიტყვების დამარცხვა, და და დაბურთულ მარცხელის სიტყვების დამარცხვა. თხა, დაფა, ხახვი.</p>	<p>უნდა შეირჩეს მართებულ ბგერებსაგან შემდგარი სიტყვები.</p>	<p>სურათები მეტყველების გასაერთიერებლად, მოძრაი ანბანი, ფრადი ქალღმების ზოდები.</p>	<p>3</p>

საქართველოს
ხალხური მემკვიდრეობის
სამეცნიერო ცენტრი

ბ) ახლად დაყენებულ ბგერის ანაღიზი და სხეთხი „დაფის“ ტიპის სიტყვენი.

ერთმარცვლიანი და ვართულებელ მარცვლიანი სიტყვის ანაღიზი და სხეთხი.

რთული კონსტრუქციის წინადადების ანაღიზი ვასპტკოვების ბგერის შესატყვისი ასის გამოყენებით.

ერთ-ერთი მეცადინეობის თემა: ასო-ბგერა „მ“. „შ“ ბგერის არტკულაცია და წარმოქმნა. შ ბგერის განტკიცება მარცვლებში, სიტყვებში და წინადადებებში. „შ“ ბგერის სიტყვის გამოყოფა წინადადებაში და ბგერის ადგილს განსაზღვრა სიტყვაში. „შ“ ბგერის სიტყვის შედგენა და მათი ანაღიზი, ორ და სამმარცვლიანი სიტყვები. პირდაპირი და შებრუნებული მარცვალი (შავი, ნიშანი, კაშკაში).

II ე ტ ა პ ი

დაყენებული ბგერების ჩართვა შეტყვისებაში. შავ. შ. და ბ (სხვადასხვა ფონეტიკით, ჯგუფიდან);

ა) ქარბად გამოიყენება ახლად დაყენებულ ბგერა, სხვა ბგერების დაყენებისთან ერთად ჩართვება შეცადინეობაში;

ბ) ადრე დაყენებულ ბგერებს გამოიყენება. სავარჯიშოდან უნდა გამოიჩიებოს დაყენებულ ბგერებთან ახლო მდგომი ბგერები შ, ს, ტ, ზ.

შ-ბგერისანი მარცვლები, სიუფერტი სურათები. სპეციალურად შეჩვენული ტექსტები, მოძრავი ანბანი

III ეტაპი. ს-შ ბგერათა დიფერენცია. მკუდიანების გაგზავნა ასლად დაფინანსებულ იარაღზე (მაგ. -ფ").

26.09.63 № 11
2023/01/010933

<p>ერთ-ერთი მკუდიანების თემა: ა/ს შ ბგერათა დიფერენცია: მათი არტო- კლასებისა და ბგეროვანების შედარე- ს-შ ბგერათა ვამო ყოფა სიტყვებდან. ახა- ლი სიტყვის ბოგინება ან ბგერაზე. ბ) ას-ბგერა დ-ს არტოკლასი და ბგერა. ბგეროვანები, დ-ბგერის განტოცეა მარ- ცდებში, სიტყვებში, წინადადებაში. დ-ს ვამო ყოფა, სიტყვებისა და წინა- დადებათა შედგენა, თანხმობის გეგ- სანი სიტყვები.</p>	<p>სადიფერენცია (ს/შ) და სხვა დინამიური ვიზუალის (დ) ბგერის ქართულ განხილვა. სავარჯიშოებშიდან გამო- ჩრეტულია ვერ დაუყენებელი</p>	<p>მარცვალთა ტანუ- ლები, შ, ს, გერების შემ- ცველი სენსორიკო და სოციალური სურათე- ბი. -დ- ბგერის შემცვე- ლი მარცვლების ტანუ- ლები, მიძრავი ანანი.</p>
---	--	--

4 ს

ცხადია, II-III კლასის იმ მოსწავლეებთან ჩასატარებელი მუშაობის პერსპექტიული გეგმა, რომელთაც აქვთ ფონეტიკური და ლექსიკურ-გრამატიკული გადახრები (არამკვეთრად გამოხატული მეტყველების განვითარებლობა), სხვანაირი იქნება. ამ შემთხვევაში მეტყველების განვითარებაში გადახრების კორექცია უნდა დაუკავშირდეს პროგრამული მასალის ხარვეზების კორექციას, რომელთა ათვისებაზეა დამოკიდებული სიტყვის ბგერითი და მორფოლოგიური შედგენილობის ანალიზის უნარი და მოსწავლეთა სასწავლო საქმიანობის მოწესრიგება. ამისათვის უნდა ჩატარდეს შემდეგი მუშაობა:

I. მეტყველების განვითარებაში გადახრების დაძლევა (სრულფასოვანი მეტყველებისათვის საჭირო ენობრივ საშუალებათა მოწესრიგება და ჩამოყალიბება).

II. მასწავლებელთან ერთად მშობლიური ენის პროგრამულ მასალაში მეტყველების განვითარების ჩამორჩენილობით გამოწვეული ხარვეზების აღმოფხვრა.

III. კორექციულ-აღმზრდელი მუშაობა.

ამრიგად, ამ ჯგუფის ბავშვებთან ჩასატარებელი მუშაობის პერსპექტიული გეგმა უნდა ითვალისწინებდეს კორექციული ზემოქმედების ყველა მიმართულებას.

ლოგოპედ-მასწავლებლისათვის სავალდებულოა აგრეთვე თითოეული გაკვეთილისათვის გეგმის შედგენა, სადაც მითითებული იქნება თემა, მიზანი, მეცადინეობის ეტაპი და ამ მეცადინეობაზე გამოყენებული სასწავლო მასალა; გაკვეთილების გეგმა დგება თითოეული ჯგუფის პერსპექტიული გეგმიდან გამომდინარე. ასე მაგ.: გაკვეთილის გეგმა წარმოთქმის ნაკლოვანებისა და წერა-კითხვის დარღვევის მქონე მოსწავლეთა ჯგუფთან ლოგოპედიური მეცადინეობის I ეტაპზე ასეთი შეიძლება იყოს:

მეცადინეობის თემა: ასო—ბგერა შ.

მეცადინეობის მიზანი: შ ბგერის სწორი წარმოთქმა, მისი გაყოფა, სიტყვებში და წინადადებებში „შ“ მარცვლიანი სიტყვების სწორი წერა.

სამეცადინო აღქურვობა: მოძრავი ანბანი, სავნობრივი სურათები (—„შოთი“, „ბალიში“ და სხვა სპეციალურად შედგენილი ტექსტები შ ბგერისათვის).

მეცადინეობის გეგმა:

1. საშინაო დავალების შემოწმება და განვლილი მასალის გამეორება, შ-ბგერის სწორი არტიკულაცია. ენის, ტუჩების მდგომარეობა.

ექსპირაციული ჰაერნაკადი. წინადადების წაკითხვა; დაუწყე
წინადადების სქემის დაწერა. სიტყვაში მარცვალთა რაოდენობისა და
მაოცვალში „შ“ ბგერის ადგილის დადგენა.

2. ვარჯიში „შ“ ბგერის წარმოთქმასა და გამოყოფაზე სიტყვიდან: „შოთი“, „ბალიმი“, „მამი“, „ნიშანი“. ამ სიტყვების შედგენა მატრიაეი ასოებით და მათი წაკითხვა.

„შ“ ბგერის სიტყვის დასახელება.

„შ“ ბგერის გამოყოფა სიტყვიდან და მისი ადგილის დასახელება.

პირველი ან ბოლო ბგერის დასახელება სიტყვაში, ხმოვანთა ჩამოთვლა.

3. „შ“-ბგერა წინადადებაში და ტექსტში.

შ-ბგერის შემცველი წინადადების ჯკუფურად (მასწავლებელთან ერთად) და ინდივიდუალურად წარმოთქმა.

მასწავლებლის მიერ შ-ბგერის შემცველი ტექსტის წაკითხვა; თხრობა კითხვების საშუალებით (კითხვაში უნდა იყოს ჩამოთვლილი ყოველდღიურ გეგმაში).

4. მეცადინეოს შედეგი.

5. სამინათ დავალება: ტექსტის გადაწერა, გამოტოვებული ბგერის ან მარცვლის ჩამატება, ხაზის გასმა შ ბგერის ქვეშ (მოსწავლეებს ურიგდებით იგივე ტექსტი, დაწერილი ფურცლებზე).

კორექციული მუშაობის ეტაპები	მუშაობის შინაარსი შეტყუველ და განუთარგნის გადახრე-ის დასაძლევად	პედაგოგობაზე გამოყენებული გრამატიკული თემები	ადგილობრივი კორექციული მუშაობის შინაარსი შედეგების აღწერა
1	2	3	

<p>I ე ტ ა პ ი</p> <p>ბგერითი მხარის დარღვევების ხარვეზების შევსება.</p>	<p>წარმოთქმის დეფექტების კორექცია. სოფლყოფილ ფონეტიკურ წარმოდგენათა ჩათვლილება და ბგერათა განზოგადების სრულყოფა ბგერით ანალიზსა და სინთეზზე ვარჯიშის პროცესში.</p>	<p>გრამატიკული ცნობები: ბგერა და ასო. ხმოვნე .ი და თანხმოვნე-ბი. სიტყვების დამარცხ-ლა. შეშუაო და ყრუ ევრები.</p>	<p>სასწავლო მუშაობის ორგანიზაციისა და დაკვირვების უნარის ჩამოყალიბება. სმითიო ყუჩადლების, ძუნძოე .ის, თვითკონტროლის განვითარება.</p>
--	--	--	--

<p>II ე ტ ა პ ი</p> <p>დექლარატივ-გრამატიკულ განუთარგნაში ხარვეზების შევსება.</p>	<p>I. იმ სიტყვათა მიშეულობის დახუსტება, რა-ძღვსაც ფლობენ დაეძეა. ი. დექლარატივითა მათვის განდიდოეა ახალი სიტყვების ხარჯზე, სიტყვათწომოე .ის უნარის განკმაოე .ი.</p> <p>II. შეტყუველის გრამატიკული გაფორმების დახუსტება, ვარჯიშითა და სოფლყოფა, დაეძე .ის მიერ შესტყუვეათა ჩინადადებაში</p>	<p>გრამატიკული ცნობები. სიტყვის შედგენილობა: ერთ-იარ და შექმარეულიანი სიტყვე .ი, სულიერი და უსული საენები. საენის აღმნიშნელი და მიტყუე .ის აღმნიშნელი სიტყვა</p>	<p style="text-align: center;">- -</p>
---	--	--	--

1	2	3	4
<p>III. ე ტ ა პ ი</p> <p>გამზული მატყველების ჩამოყალიბების ხარვეზების შექმნა.</p>	<p>სიტყვათა კავშირისა და სხვადასხვა სინტაქსური კონსტრუქციების წინადადებათა მოდულების დაუფლება.</p> <p>I — დალაგებული თხრობის გამომუშავება:</p> <p>ა) თხრობის ლოგიკური თანმიმდევრობის დადგენა;</p> <p>ბ) ენობრივ საშუალებათა შერჩევა თხრობაში სხვადასხვა საკომუნიკაციო მიზნებისათვის გამოსაყენებლად (მტკიცება, შეფასება და სხვა).</p>	<p>ტყვეები: თანდაბელი, თავსართი და ბოლოსართი, არსებითი და ზედსართივე სახელი. ერთგვარისაგნების სახელები და მათი გამაერთიანებელი სიტყვები. სახელთა ბრუნვა, რიცხვი, ზმნის რიცხვი და დრო.</p> <p>მოცემულ მაგალითის მიხედვით წინადადების აგებისა და მისი გადაკეთების უნარის სრულყოფა.</p>	 <p>საგარეო უწყისი საგარეო უწყისი</p>

I ე ტ ა პ ი

თემა: ასო-ბგერა ე. შ-ე ბგერათა დიფერენციაცია.

მეცადინეობის მიზანი: შ-ე ბგერათა წარმოქმნის განმტკიცება (ინლივიდუალურად). ლექსიკონის გააქტიურება. კონტროლის და თვითკონტროლის ჩამოყალიბება.

მეცადინეობის თემის ახსნა-განმარტება.

სამეცადინეო აღჭურვილობა: ხმივანთა და თანხმომივანთა ტაბულელები; ბგერათა არტიკულაციის პროფილები.

მეცადინეობის გეგმა

შემდეგი სახის დავალებათა შესრულება:

1. დაუახლო დაწერილ ასოთაგან: კ, ქ, ჟ, ლ, უ, ა, ბ დ, სიტყვების შედენა და ე ბგერის გამოყვანა ამ სიტყვებიდან. ბგერა ე-ს არტიკულაციის დაზუსტება. შ-ე ბგერათა მსგავსებისა და განსხვავების აღდგენა, ამ ბგერათა დახასიათება.

2. ე-ს შემცველი სიტყვების წაკითხვა, სიტყვის ანალიზი და ე ბგერის დახასიათება.

3. ისეთი სიტყვების დაწერა, სადაც შ ბგერა იქნება შუაში (2 სიტყვა).

4. შეღერო თანხმომივანით დაწყებული სიტყვების დაწერა (3 სიტყვა)

5. 4 სიტყვით წინადადების შედგენა, სადაც თითოეულ სიტყვაში იქნება ყოუ ბგერა შ, ან მეღერი—ე.

6. შეღერ და ყრუ ბოლოთანხმომივანი სიტყვების სწორად დაწერა: კარვად, სწრაფად, ალბათ, ერთად, კალმით, გარეთ.

7. გამოტოვე ული ასოების ჩამატება სიტყვაში:

ვა—ი	რი—რაი
—ავი	ა—ლ უნებს
გი—ი	ბალი—შ
მა—ალო	ნი—ანი

მეცადინეობის შედეგების შეჯამება

მოგვყავს II ეტაპის მეცადინეობის კიდევ ერთი ხანიშუშო გეგმა.

თემა: სიტყვის შედგენილობა, ახალი სიტყვის შედგენა თავსართების საშუალებით.

მიზანი: სიტყვათა წარმოების საშუალებათა ცოდნა და განმტკიცება დამოუკიდებელ მატყველებაში.

მეცადინეობის გეგმა

1. დათაზე დაწერილი სიტყვების დაჯგუფება მარცვალთა კლასიფიკაციის დენობის მიხედვით (ერთმარცვლიანი, ორმარცვლიანი, ოთხმარცვლიანი მარცვლიანი სიტყვები).

2. ახალი სიტყვების წარმოება მაწარმოებლის საშუალებით

პური—მეპურე	საპურე	მიდის წერს
ურემი—	—	ამოდის წერს
ბალი—		— —
ბოსტანი—		— —
ლორი—		— —

ახლად შედგენილი სიტყვების შედარება მათი მნიშვნელობის მიხედვით.

3. სიტყვების სწორი დაკავშირება ერთმანეთთან: (მიდის, შედის) მოსკოვში, სახლში; აკეთებს, უკეთებს (დურგალი ბავშვს); კითხულობს, აკითხებს (მასწავლებელი ბავშვს).

4. ახალი სიტყვების წარმოება სიტყვიდან „ფრენა“.

5. თითოეულ მოსწავლეს ეძლევა ფურცელი პატარა ტექსტითა და დავალებით: წაიკითხე, გადაწერე, შეავსე სიტყვები.

მარილით დატვირთული ვირი მდინარეში . . . დიოდა.
 ფოტოლა და წყალში ჩაწვა. მარილი . . . დნა. საბალნეტ
 . . . იმსუბუქა და ვირი ადვილად . . . დგა. რამდენიმე დღის შემდეგ
 ამ ვირს ღრუბელი . . . კიდეს და იმავე გზაზე . . . იყვანეს.

თითოეული დავალების შესრულების შემდეგ აუცილებელია მისი შემოწმება.

სასწავლო წლის ბოლოს ლოგოპედ მასწავლებელი ადგენს ჩატარებული მუშაობის წლიურ ანგარიშს შემდეგი საკითხების გაშუქებით:

მეტყველების ნაკლის მქონე მოსწავლეთა რაოდენობა, თითოეული ბავშვის ასაკი, მოსწრება და მეტყველების ნაკლი.

ლოგოპედიურ პუნქტში ჩარიცხულ მოსწავლეთა რაოდენობა, მეცადინეობა ჯგუფში და ინდივიდუალურად, მათი გამოშვება და დატოვება სამეცადინოდ შემდეგი წლისათვის.

მოსწრების ჩვენება ლოგოპედიური მეცადინეობის დაწყებისა და დამთავრებისას.

ლოგოპედის მიერ მასწავლებლებთან, მშობლებთან, ექიმ-სპეციალისტებთან განხორციელებული კავშირის ფორმები და ლოგოპედიური პროპაგანდის სახეობა.

ლოგოპედიური დახმარების ეფექტურობა ბევრად დასტურდება დედული ლოგოპედის კონტაქტზე მასწავლებელთან და მშობლებთან ერთად. ამასთან დაკავშირებით, დიდი მნიშვნელობა ეძლევა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის ლოგოპედის მუშაობაში ლოგოპედიური ცოდნის პროპაგანდას მასწავლებლებში, საბავშვო ბაღების აღმზრდელებსა და მშობლებში.

ლოგოპედისა და მასწავლებლის კონტაქტი იწყება მოსწავლეთა მეტყველების შემოწმებით კლასში და გრძელდება მთელი წლის განმავლობაში, ამ კლასის მოსწავლეებთან მუშაობის პროცესში.

მეტყველების ამ ნაკლოვანებათა სპეციფიკის ცოდნა, რომლებიც ხელს უშლის მოსწავლევას წერა-კითხვის ათვისებაში, საშუალებას აძლევს მასწავლებელს ჩაატაროს ჩამორჩენილ მოსწავლეთა დიფერენციაცია.

თავის მხრივ ლოგოპედ-მასწავლებელი კარგად უნდა ერკვეოდეს მშობლიური ენის სწავლების შინაარსსა და მეთოდებაში; უნდა იცოდეს პროგრამა, რა თემას გადიან კლასში და ჯგუფთან მეცადინეობისას, გაითვალისწინოს მშობლიურ ენაში საპროგრამო მოთხოვნების დონე.

ლოგოპედ-მასწავლებელი აცნობს მასწავლებელს წარმოაქმის ნაკლოვანებათა გამოსწორების იოლ ხერხებს და დახმარებას უწყევს, გაერკვიოს მოსწავლეთა წერა-კითხვისას დაშვებულ შეცდომებში.

ლოგოპედ-მასწავლებელს დიდი დახმარება შეუძლიათ გაუწიონ მშობლებსაც. მოსწავლეთა ლოგოპედიურ პუნქტში ჩარიცხვა მიზანშეწონილია ჩატარდეს მშობელთა თანდასწრებით: ლოგოპედ-მასწავლებელი მშობლებს დაწვრილებით აცნობს მათი შეილენის მეტყველების დარღვევათა თავისებულებას და უტარებს მათ კონსულტაციას საშეტყველო რეჟიმის შესახებ სახლში.

მიზანშეწონილია მშობელთა ლოგოპედიურ მეცადინეობაზე დასწრება. დაკვირვება ლოგოპედ-მასწავლებლის მიერ გამოყენებულ ხერხებზე საშუალებას აძლევს მშობლებს უფრო მიზანდასახულად დაეხმარონ თავიანთ შვილებს სახლში.

ლოგოპედიურ მეცადინეობაზე მოსწავლეთა დასწრების უზრუნველსაყოფად მშობლები მასწავლებლების თანაბრად არიან პასუხისმგებელნი.

მშობლებთან კავშირს სხვადასხვანაირად ხორციელდება: ინდივიდუალური საუბრების, კონსულტაციებისა და ზეპირდულად მშობელთა კრებების ჩატარების სახით.

ლოგოპედის, მასწავლებლისა და მშობელთა მჭიდრო კავშირი და კონტაქტები მასწავლო-კორექციული მუშაობის მაღალი შედეგების საწინდარია.

V. მეთოდური მუშაობის ორგანიზაცია

ქალაქში, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან რაშიდენიძე-ლოგოპედიური პუნქტისა და სხვა ლოგოპედიური დაწესებულებების არსებობის შემთხვევაში, ადგილობრივი პირობების შესაბამისად, იქმნება (ჯანმრთელობის დაცვის სისტემაში შემავალ ლოგოპედიური დაწესებულებებთან ერთად ან ცალკე) ლოგოპედიკა მეთოდური გაერთიანებები საქალაქო ან მეთოდოკანონებთან, მძიმე დარღვევის მქონე მოსწავლეთა სკოლებთან ან მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტებთან.

მეთოდურ გაერთიანებაში განიხილება სხვადასხვა სახის საკითხები, რომელიც მოითხოვენ კოლექტიუო გადაწყვეტას. ლოგოპედიური პუნქტების ორგანიზაცია (წერა-კითხვის ნაკლოვანების მქონე მოსწავლეთა გამოვლენა, ლოგოპედიური პუნქტებისა და სამედიცინო ჯგუფების დაკომპლექტება, მეცადინეობაზე დასწრების ორგანიზაცია და სხვა მეთოდური საკითხები), მეტყველების ნაკლოვანების გამოვლენა და მისი კლასიფიკაცია, თითოეული ჯგუფის სასწავლო-კორექციული მუშაობის დაგეგმვა, მეტყველების ნაკლოვანებათა და მეტყველების განვითარების ანომალიების დაძლევის სხვადასხვა საკითხები და სხვა. სპეციალურ ლიტერატურის დამუშავება რეფერატების სახით ლოგოპედიის პრობლემაზე (თეორიულ-პრაქტიკულ ასპექტში) და მთლიანი ენის სწავლის მეთოდების საკითხებზე როგორც ზოგადსაგანმანათლებლო, ისე სპეციალურ სკოლებში და სხვა.

**საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
1976 წლის 24 სექტემბრის ბრძანება № 892**

**რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სკკპ XXV
ყრილობის მასალების გაცნობის, შე წავლისა და პროპაგანდის
მდგომარეობის შესახებ**

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგია აღნიშნავს, რომ სამინისტროს მიერ ქ. თბილისში, რუსთავეში, ბათუმში, გორის რაიონში და სხვ. საკითხის შემოწმებამ, კოლეგიის სხდომებზე ქ. ქ. რუსთავეის, ბათუმისა და გორის რაიონის განათლების განყოფილებების გამგეთა ინფორმაციების მოსმენამ ცხადყო, რომ რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებს, სახალხო განათლების ორგანოებს გარკვეული ღონისძიებები აქვთ გატარებული საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეებისათვის გაცნობის, სწავლებისა და პროპაგანდის საქმეში.

რესპუბლიკის სახალხო განათლების ორგანოები და სკოლები თავიანთ მუშაობაში სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების მოსწავლეთათვის გაცნობის საქმეში განუხრელად ხელმძღვანელობენ სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს საინსტრუქციო-მეთოდური მითითებით— „ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეთათვის სკკპ XXV ყრილობის მასალების გაცნობის შესახებ“, საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1976 წლის 22 მარტის № 292 ბრძანებით— „რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეთათვის საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრილობის მასალების გაცნობის შესახებ“, 1976 წლის 4 ივნისის № 579 ბრძანებით— „საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრილობის მასალების შესწავლისა და პროპაგანდის შესახებ“, 1976 წლის 30 იანვრის № 63 ბრძანებით „საქართველოს კომუნისტური პარტიის XXV ყრილობის გადაწყვე-

ტილებათა განხორციელებისათვის რესპუბლიკის განათლების სამინისტროს სისტემის დაყენებულულების მუშაობის შესახებ, აგრეთვე ამ საკითხებზე შემუშავებული სხვა სახელმძღვანელო დოკუმენტები და რეკომენდაციები.

განათლების საინსტროს კოლეგიაზე აწლის 17 სექტემბერს ქ. ბათუმისა და გორის რაიონის სახალხო განათლების განყოფილებების გამგეების ამბ. ამბ. დ. ლლონტისა და ა. ჩიეიძის ახგაიშქის მოსმევამ გამაველინა, რომ განათლების განყოფილება-სა და სკოლეს შემუშავებული აქეთ ყრილობების მასალების სწავლებისა და პოპაგანდის კოხეოტული გეგმე.ი. ისინი განიილულია ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში ღია პარტიულ კოეაეზე ამ პედაგოგიური სასქის სიდიამე.ზე.

გეო კიდევ XXV ყრილობის მსვლელობის პერიოდში სკოლებში მოეწყა სკებ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდიანის ამბ. ლ. ი. ბრეხვევის საანგაიძო მოხსენების კოლექტიური მოსმენა-განხილვა, ხი.ლა მისი დ.მავერების შეძდეგ მასოიოვად მოეწყა შეხვედოე ი სკებ XXV და საქართველოს კბ XXV ყრილობების დელეგატე-თახ: გორის რაიონის მასწავლეთა აქტივი შეხვდა ა. კავკასიუსა და ვ. თათოაშვილს, დელეგატეს შეხვდნენ აგრეთვე ქ. ბათუმის №№ 2, 4, 6, 11, 14, 18, 23, გორის რაიონის ხიდისაყვის, შინდისის, ვაოიანის საშუალო სკოლეს, ატენის საშუალო სკოლა-ინტერნატის მასწავლეთა და მასწავლებლთა კოლექტივები.

1970 წლის 13 მაისს ჩატოდა გორის რაიონის პედაგოგიური საზოგადოების აქტივის კრება, რომელზეც მოსმენილ იქნა გახალისების გაყოფილება-ს გამვის ამბ. ა. ჩიეიძის მოხსენება თემზე: „სკებ XXV ყრილობის შედეგები და რაიონის სახალხო განათლების შემუშავება ამოცანები“.

რესპუბლიკის ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში გასული სასწავლო წლის მეოთხე მეოთხედში ჩატოდა სკებ XXV და საქართველოს კბ XXV ყრილობებისადმი მიძღვნილი სპეციალური გაკვეთილები. სკოლაში გაკვეთილები ჩატოდა რეკომენდაციული თემატიკით, ამასთან, გათვალისწინებული იყო მასწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებები. მასწავლებელთა საგონიოი ხაზილი ჩვეულებრივ პოგოგამელ მასალას მიხეობეულად უკავშირებდა თანამედროვეობის, ჩენი ქვეყნის ცხოვრებაში მამადო მნიშვნელოვან როლებს. ამ მხიოვ წომატეაეს მიაღვიეს ქ. ბათუმის მე-9 საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებელმა მ. მევიამ, მე-14 საშუალო სკო-

ლის ისტორიის მასწავლებელმა თ. ჭეიშვილმა, მ. თხილაიშვილმა,
24-ე საშუალო სკოლის რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა
ბელმა ე. კოზინეცმა და სხვ.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტრის
საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
საგანგებო განყოფილება

სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებული საგნების სწავლების
საკითხი სკკპ და საქართველოს კპ XXV ყრილობების შუქზე განხილულ
იქნა მათელო რიგი სკოლების საგნობრივ მეთოდგაერთიანებათა
სხდომეაზე.

სახალხო განათლების განყოფილებებისა და სკოლების წლიურ
ან ნახევარწლიურ სამუშაო გეგმებში გათვალისწინებულია სკკპ XXV
ყრილობის მასალების შესწავლისა და პროპაგანდის მდგომარეობის
შემოწმებისა და შემდგომი გაუმჯობესების საკითხები.

რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უმრავლესობას
აქვს სკკპ XXV ყრილობისა და მისი გადაწყვეტილებებისადმი მიძღ-
ვნილი ლამაზად გაფორმებული სტენდები, ალბომები, პლაკატი-
კედლის გაზეთები და სხვ.

XXV ყრილობის მასალების პროპაგანდისა და მიღებული სახელ-
მძღვანელო დადგენილებებისა და რეკომენდაციების განხორციელების
საქმეში ნაყოფიერ მუშაობას ატარებენ ქალაქებისა და რაიონების
სკოლისგარეშე დაწესებული ულებები.

1976—77 სასწავლო წლის დასაწყისში, 1 სექტემბერს, რესპუ-
ბლიკის ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეთა და მას-
წავლებელთა მიტინგეაზე წაკითხულ იქნა საქართველოს კპ ცენტრალურ
კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის,
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, საქართველოს პროფსაბჭოსა
და საქართველოს ალკპ ცენტრალური კომიტეტის მიმართავა რესპუ-
ბლიკის მოსწავლე და სტუდენტი-ახალგაზრდობისადმი, პედაგოგ-ალმუ-
რდელისადმი, პროფესორ-მასწავლებლებისადმი—„ბეჯითი სწავლითა
და მუშაობით ვუბასუხოთ პარტიის ზრუნვას“.

მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, რესპუბლიკის მთელი რიგი ქა-
ლაქებისა და რაიონების სახალხო განათლების განყოფილებებს, ზო-
გადსაგანმანათლებლო სკოლებს სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს
კპ XXV ყრილობის მასალების გაცნობის, შესწავლისა და პროპაგან-
დის საქმეში გააჩნიათ გარკვეული ნაკლოვანებები.

მათელ რიგ სკოლებში ამ დიდი პოლიტიკური ხასიათის მუშაო-
ბას არ ექცევა სისტემატური ყურადღება. ამასთან, მოსწავლეთა შო-
რის მუშაობა ზოგჯერ ფორმალურ ხასიათს ატარებს. ქ. ბათუმის
1-ლი და მე-9 საშუალო სკოლების მოსწავლეები სუსტად იცნობენ

სკკ XXV ყრილობისა და საქართველოს კ XXV ყრილობის მასალებს, რუსთაველ მეტალურგთა მოწოდებას და სხვ. თვით სკოლის კლას-გარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის ორგანიზატორი მუშაკანდიდები სუსტად იცნობს ყრილობის მასალებს. მართალია, ამ სკოლებში რეკომენდებული თემების მიხედვით ყრილობის მასალების შესწავლას გასულ სასწავლო წელს სპეციალური გაკვეთილი მიეძღვნა, მაგრამ მიმდინარე სასწავლო წლის სექტემბერში ამ მიმართებით მუშაობა რატომღაც არ გაგრძელებულა.

შემოწმებული ქალაქებისა და რაიონების სკოლების კლასის ხელმძღვანელთა სამუშაო გეგმებში შეტანილია საკითხები სკკ XXV ყრილობისა და საქართველოს კ XXV ყრილობის მასალების მოსწავლეთათვის გაცნობის შესახებ, მაგრამ არცერთ შემოწმებულ კლასის ხელმძღვანელს იგივე სამუშაო არ აქვს გათვალისწინებული მოსწავლეთა მშობლებს შორის.

გორის რაიონის სკოლებში, ყრილობების მასალებზე მუშაობის დროს, არ ითვალისწინებენ მოსწავლეთა ასაკობრივ თავისებურებებს: ატენის სკოლა-ინტერნატის მეორე და მესამე კლასების მოსწავლეები ყრილობის მასალებზე ისე ატარებენ საუბრებს, რომ ამას ბავშვებაში მხოლოდ გაუგებრობა და დაბნეულობა შეაქვს.

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების ერთ ნაწილში სასკოლო კომპლექსიური და პიონერული ორგანიზაციები სუსტად მუშაობენ XXV ყრილობის მასალების პროპაგანდის საკითხში. სკოლების პიონერულ ოთახებში არ არსებობს არავითარი სტენდი, ალაომი და კედლის გაზეთი, რომელიც ყრილობის მასალებს ასახავდეს.

სკკ XXV და საქართველოს კ XXV ყრილობის მასალების გაცნობის, შესწავლისა და პროპაგანდის საქმეში სკოლების პედაგოგიურ და მოსწავლეთა კოლექტივებს ვერ უწყვიან სათანადო დახმარებას სასკოლო ბიბლიოთეკები. ბევრგან ბიბლიოთეკის გამგეები მხოლოდ იმით კმაყოფილდებიან, რომ მაგიდაზე უწყვიათ ორიოდ გაზეთი და ჟურნალი ყრილობის მასალებით.

ზოგიერთ შემოწმებულ სკოლაში თითქოს მუშაობენ ყრილობათა მასალებს შესწავლასა და პროპაგანდაზე, მაგრამ ძალზე უჭირთ შესრულებულის მონახვა და ჩვენება. სკოლების ერთ ნაწილში ყურადღებას იქცევს კედლებზე სრულიად უგემოვნოდ, უხარისხოდ, უადგილოდ გამოკრული მასალები, რასაც ზოგჯერ სტენდებად თვლიან.

მთელი რიგი სკოლების პედაგოგიური კოლექტივები ჯერ კიდევ არასაკმარის მუშაობას ეწევიან მოსწავლეების მშობელთა შორის XXV ყრილობის მასალების პროპაგანდის საკმეში.

ეროვნული
შეზღვევის

სახალხო განათლების ორგანოებისა და სკოლების პედაგოგიური კოლექტივების უპირველესი ამოცანაა უახლოეს მომავალში დაძლიან ხარვეზები და ნაკლოვანებები სკკპ XXV ყრილობის გადაწყვეტილებების შესწავლისა და განხორციელების საქმეში, მეტი ყურადღება მიაქციოს მოსწავლე ახალგაზრდობის აღზრდის საკითხებს ყრილობების გადაწყვეტილებათა შექმნე.

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების გაცნობის, შესწავლისა და პროპაგანდის საქმის შემდგომი გაუმჯობესების მიზნით,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. აფხაზეთისა და აჭარის ასრ განათლების სამინისტროებმა, სამრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკის ქ-ლაქებისა და რაიონების სახალხო განათლების განყოფილებებმა:

1. 1. დაუყოვნებლივ შეადგინონ სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების შესწავლა-პროპაგანდის შემდგომ ღონისძიებათა გეგმა. ამ საქმეში იხელმძღვანელონ ზემდგომი ორგანოების მითითებებითა და რეკომენდაციებით.

1. 2. მტკიცე კონტროლი დააწესონ დაქვემდებარებულ დაწესებულებათა მუშაობაზე, სისტემატურად შეამოწმონ, როგორ მიმდინარეოს სკოლაში სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების სწავლება.

1. 3. ყრილობის მასალების სწავლების პარალელურად, განსაკუთრებული ადგილი დაუთმონ რუსთავეის მეტალურგიულ ქარხნის კოლექტივის მოწოდებას, მოსწავლე და სტუდენტი ახალგაზრდობისადმი, პედაგოგ-აღმზრდევებისადმი, პროფესორ-მასწავლებლებისა და მშობლებისადმი საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ მინისტრთა სა-ჭოს, საქართველოს პროფ-ს.ბჭოსა და საქართველოს ალკკ ცენტრალური კომიტეტის მიმართვის შესწავლასა და მის ცხოვრებაში განხორციელებას.

1. 4. აქტიუმი მუშაობა გააჩაღონ საქართველოს პარტიული ორგანიზაციის მუშაობის თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის ცნობილი დადგენილებისა და საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის III (ივლისის) პლენუმის გადაწყვეტილების გაცნობისა და მისი პრაქტიკულად ხორციელებისათვის.

1. 5. აღნიშნულ დადგენილებათა და გადაწყვეტილებათა განხორციელების, შესწავლისა და პროპაგანდის საქმეში ფართოდ ჩააბან საინფორმაციო გამოცდილების მქონე მასწავლებლები, მეთოდისტები, განათლების ხელმძღვანელი მუშაკები.

1. 6. თავიანთ დაქვემდებარებაში მყოფი პედაგოგიური და მშობელთა სახალხო უნივერსიტეტების მუშაობაში გაითვალისწინონ სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების, ხელმძღვანელი პარტიული და საბჭოთა ორგანოების ცნობილი დადგენილებებისა და გადაწყვეტილებების სწავლება და ფართო პროპაგანდა.

2. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დირექტორებმა, სასწავლო-აღმზრდელით მუშაობაში დირექტორის მოადგილეებმა, კლასგარეშე მუშაობის ორგანიზატორებმა, სხვა ტიპის ყველა სასწავლო-აღმზრდელითი დაწესებულების ხელმძღვანელებმა:

2. 1. სასწრაფოდ შეადგინონ სკკპ და საქართველოს კპ XXV ყრილობების მასალების შესწავლისათვის გათვალისწინებული გაკვეთილების ცხრილი. ამ საქმეში იხელმძღვანელონ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროების მეთოდოკურო მითითებებითა და რეკომენდაციებით.

2. 2. სისტემატურად დაესწრონ გაკვეთილებზე მასწავლებლებს და აღმოუჩინონ მათ მეთოდური და პრაქტიკული დახმარება.

2. 3. შეისწავლონ და პედაგოგიურ საბჭოებზე განსახილველად გაიტანონ საკითხი—სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მასალების სწავლების, მათთან ჩვეულებრივ პრაგმატული მასალის დაკავშირების მდგომარეობა.

2. 4. საგნობრივ და კლასის ხელმძღვანელთა მეთოდური გაერთიანებების სტომებზე კომპლექსურად განიხილონ სწავლებისა და აღზრდის საკითხები სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის, საქართველოს პარტიული ორგანიზაციის მუშაობის თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებისა და საქართველოს კპ ცკ-ის III (ივლისის) პლენუმის გადაწყვეტილებათა შტქზე.

2. 5. აქტიური მუშაობა გააჩაღონ სკოლის მიკრორაიონის მონაწილეობაში, პირველ რიგში—მოსწავლეების მშობელთა შორის, ფართოდ განუმარტონ მათ აღნიშნულ დადგენილებათა და გადაწყვეტილებათა უდიდესი პოლიტიკური მნიშვნელობა.

2. 6. გაშალონ აქტიური კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობა—ჩაატარონ მოსწავლეთა, მშობელთა კონფერენციები, მიძღვნილ ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის აქტუალური მნიშვნელობისადმი.

2. 7. სკკპ XXV და საქართველოს კპ XXV ყრილობების მასალების, საქართველოს პარტიული ორგანიზაციის მუშაობის თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებებისა და საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის III (ივლისის) პლენუმის გადაწყვეტილებათა, აგრეთვე რუსთავეის მეტალურგიული ქარხნის კოლექტივის მოწოდებისა და საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, საქართველოს პროფსაბჭოსა და საქართველოს ალკ ცენტრალური კომიტეტის ცნობილი მიმართვის გაცნობის, შესწავლისა და პროპაგანდის მიზნით ფართოდ გამოიყენონ კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის ღონისძიებანი, პიონერული და კომკავშირული კედლის გაზეთები, სკოლის რადიოკენჭი და სხვა.

2. 8. თითოეულ მოსწავლეს მოსთხოვონ ამ მასალების და მუშაების ინდივიდუალური სამუშაო გეგმები და მათი პრაქტიკულად განხორციელებასათვის დააკისრონ მკაცრი პედაგოგიური პასუხისმგებლობა.

3. ზოგიდსაგანმანათლებლო სკოლების კლასის ხელმძღვანელებმა აქტიური მუშაობა გააჩაღონ ზემოაღნიშნული ფუნქციონალური დოკუმენტების მოსწავლეთა და მათი მშობლებისათვის გაცნობის, სწავლებისა და პროპაგანდის მიზნით. ამ საქმეში მტკიცედ იხელმძღვანელონ სკოლის საერთო ღონისძიებათა გეგმით, სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროების მეთაორიკური მითითებებით.

4. საგნების მოსწავლეობაზე საგაკვეთილო მასალა მტკიცედ დაუკავშირონ თანამედროვეობას, მთელ თავიანთ მუშაობას საფუძვლად დაუდონ ხელმძღვანელი პარტიული და საბჭოთა ორგანოების მითითებებს და რეკომენდაციებს, სისტემატურად იზრუნონ თავიანთი იდეურ-პოლიტიკური, თეორიული ღონის ამაღლებისა და შემდგომი პრაქტიკული დახელოვნებისათვის.

5. მოსწავლეთა დახელოვნების ცენტრალურმა, თბილისის, ქუთაისის, ბათუმის, სოხუმისა და ცხინვალის ინსტიტუტებმა (ამტ. თ. ზაბაშვილი, ა. ელიზბარაშვილი, ე. ჯულაყიძე, რ. აგრაბა, მ. ქიქავა, მ. ლობჯიანი) მოსწავლეებელთა გადამზადების საკუროსო ღონისძიებათა გეგმეაში გაითვალისწინონ სკკპ XXV ყრილობის მასალების სწავლება.

6. განათლების სამინისტროს სკოლების, სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების, საღამოს სკოლების აღმზრდელობითი მუშაობის სამმართველოებმა (ამხ. ამხ. რ. კანდელაკი, თ. ნიკოლაძე, გ. გუჯეჯიანი, თ. ქუენტი) სისტემატურად შეამოწმონ რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა და სხვა სასწავლო-აღმზრდელობით დაწესებულებებში სკკპ XXV ყრილობის მასალების შესწავლისა და პროპაგანდის მდგომარეობა, პრაქტიკული დახმარება გაუწიონ ადგილობრივ ორგანოებსა და სკოლებს ამ საქმეში. საქაროების შემთხვევაში საკითხი შემოიტანონ კოლეგიაზე განსახილველად.

7. აღნიშნული ბრძანების შესრულებაზე კონტროლი დაევალოთ სკოლებისა და აღმზრდელობითი მუშაობის სამმართველოებს (ამხ. ამხ. რ. კანდელაკი, თ. ქუენტი).

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1976 წლის სექტემბრის დადგენილება.

მ ი ნ ი ს ტ რ ი

ოთ. ქინჭლაძე

საქართველოს სსრ ზანათლების სამინისტროს 1976 წლის
6 ოქტომბრის ბრძანება № 915

1976 წლის პირველ კვარტალში რესპუბლიკაში მომზადარი საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევებისა და შემდგომში მათი აღკვეთის ღონისძიებათა შესახებ

საქართველოს სსრ-საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების რესპუბლიკური კომისიის მიმდინარე წლის გადაწყვეტალებაში (ოქმი № 34) აღნიშნულია, რომ გასული 1975 წ. ამავე პერიოდთან შედარებით აღგილი აქვს საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევათა შემცირებას. მიუხედავად ამასა საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევებს მაინც აქვს საკმაო რაოდენობით აღგილი, რაც უმთავრესად ფეხით მოსიარულეთა მიერ საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევითაა გამოწვეული.

1976 წლის პირველ კვარტალში ოესპუბლიკაში აღრიცხული 476 საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევიდან, საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ქვემდებარე დაწესებულებათა კუთვნილი ავტოტრანსპორტის მიერ მოხდენილია 5 საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევა, რომლის დროსაც გარდაიცვალა 1 და დასახიჩრებულია 5 მოზარდი.

1976 წლის 9 მარტს, 14 საათზე, ქ. სოხუმის მე-20 საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის „გაზ-51“ ტიპის № 47-81 გრა სატვირთო ავტომანქანა, რომელსაც გამოუცდელი მძღოლი (არ ჰქონდა ავტომობილის ტარების უფლება) გ. ნ. ვასილენვი მართავდა, ქ. სოხუმში დაეჯახა ფეხით მოსიარულე მოზარდს, რომელიც გარდაიცვალა;

1976 წლის 19 მაისს, 21 საათსა და 20 წუთზე, აფხაზეთის ასსრ განათლების სამინისტროს „რაფის“ მარკის № 81-43 გრპ ავტომანქანით, რომელსაც მე-3 კლასის მძღოლი რ. ვ. სურმავა, მართავდა, ქ. სოხუმის მშვიდობისა და გოგელიას ქუჩის შესახვევში, მოძრაობის წესების დარღვევით მომზადარი ავარიის შედეგად დასახიჩრებული იქნა 2 მოზარდი;

ა/წლის 2 თებერვალს, 19 საათზე, კასპის სკოლა-ინტერნატის „გაზ-51“ ტიპის № 46-36 გრკ ავტომანქანა, რომელსაც არაფრებზე მდგომარეობაში მყოფი მე-3 კლასის მძღოლი ო. ს. ილერაძე მართავდა, კასპი-იგოეთის გზის მარცხენა მხარეზე გადმოსვლისას დაეჯახა და დაასახიჩრა ერთი მოზარდი;

1976 წლის 30 აპრილის. 13 საათსა და 30 წუთზე, ქ. ფოთის სახალხო განათლების განყოფილების „ტგ—200 ტიპის № 62-70 გრკ ავტომანქანა მოტოციკლის მძღოლმა რ. ა. ქორჩილაძემ ქ. ფოთის ნინოშვილის ქუჩაზე მოძავალ ტრანსპორტზე გასწრების წესის ოარღვევის შედეგად გამოწვეულ ავარიით დაასახიჩრა ერთი მოზარდი;

ა/წლის 20 მაისს 13 საათსა და 30 წუთზე ქ. სამტრედიის სახალხო განათლების განყოფილების „მ-412“ ტიპის № 30-90 გას ავტომანქანით, მძღოლმა ვ. გ. ვაშაქიძემ ქ. სამტრედიის კიროვის ქუჩაზე რიგიდან მოულოდნელი გამოსვლით გამოწვეული დაჯახებით დაასახიჩრა ერთი მოზარდი.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო აღნიშნავს, რომ რესპუბლიკის მთელი რიგი ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებებს, მათ მეთოდურ კაბინეტებს, სკოლებს, სკოლა-ინტერნატებს არა აქვთ სახელმწიფო ავტომანქანების სადკომი გარაეეი და ღამით მძღოლები მათ საკუთარ ეზოებში აყენებენ.

ზოჯვერ ადგილი აქვს ავტომანქანების არადანიშნულებისამებრ გამოყენების შემთხვევებს ეს განსაკუთრებით იაქმის იმ საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებზე, რომლებსაც სასწავლო მიზნით გადაეცათ სატვირთო და მსუ უქი ავტომანქანები.

მიუხედავად მრავალგზის გაფრთხილებისა, მაინც ადგილი აქვს მძღოლის ჯანმრთელობისა და ავტომანქანის ტექნიკური მდგომარეობის შემოწმებლობის, შორეულ მანძილზე ავტოტრანსპორტის თვითნებურად გაგზავნისა და სხვა შემთხვევებს.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრომ გადაამოწმა კომისიის დადგენილებაში აღწერილი განათლების სისტემაში მომხდარი 5 საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის გამოძწვევი მიზეზები.

რესპუბლიკის სახალხო განათლების ადგილობრივი ორგანოებისა და განათლების სამინისტროსადმი დაქვემდებარებული ორგანოების ხელმძღვანელების ყურადღებას მივიპკრობ რა ზემოაღნიშნული უაე-კური შემთხვევების გამოძწვევი მიზეზებისა და არსებულ ნაკლოვანებებზე, მათი აღმოფხვრის მიზნით,

გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა :

1. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების სახალხო განათლების განყოფილებათა გამგეებმა:

ა) მიიღონ გასამჭიდოელი ზომები ამ ბრძანებაში აღნიშნულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრელად; განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ ბავშვთა და მოზარდთა საგზაო-სატრანსპორტო ტრავმატიზმის აღკვეთისათვის განსაკუთრებული ღონისძიებების დასახევისა და განხორციელებას;

ბ) სპეციალურად გაიხილონ კოლეგებისა სახალხო განათლების საბჭოების სხდომებსა და თათბირებაზე ძირითადი თითოეული საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევა, ტრანსპორტის ყველა მუშაკის მონაწილეობით და მიიღონ მკაცრი სასჯელის ზომა დამნაშავეთა მიმართ;

გ) აღმოფხვრან ავტოტრანსპორტის მქონე დაწესებულებების ხელმძღვანელთა მიერ ხაზზე ტექნიკურად გაუმართავი ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გაშვების შემთხვევები;

დ) არ დაუშვან საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 8 იანვლის № 3 დადგენილების დარღვევის არც ერთი შემთხვევა; აკრძალონ მძღოლთა მიერ ავტოსატრანსპორტო საშუალებების დამიო სახლში გაჩერება;

ე) უზრუნველყონ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეთა შორის მეორე რესპუბლიკური კონკურსის დევიზით—„იცოდე და დაცავი საგზაო მოძრაობის წესები“ ორგანიზებას ჩატარება;

ვ) მიღებულ იქნეს ცნობად, რომ სახალხო განათლების ადგილობრივი ორგანოების მიერ ამ ბრძანებაში აღნიშნულ ავარიის ჩამდენ დანაშავე პირებს დაედოთ მკაცრი ადმინისტრაციული სასჯელი, ზოგიერთი კი დათხოვნილ იქნა სამუშაოდან;

ზ) დაიყვანონ აღნიშნული ბრძანება ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლამდე, სკოლისკარგზე დაწესებულებებამდე და მკაცრი კონტროლი დაწესონ მისი შესრულების მიმდინარეობაზე.

2. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისა და სკოლა-ინტერნატების დირექტორებმა:

ა) სკოლის ყველა მუშაკამდე დაიყვანონ აღნიშნული ბრძანება და მკაცრი კონტროლი დაწესონ მისი შესრულების მიმდინარეობაზე;

ბ) მოსწავლეებთან სისტემატურად ჩატარონ ლექცია—საუბრები საკუთარი და მოწვეული ძალებით, ქუჩაში მოძრაობის წესების შესრულებაზე და იმ საკითხებზე, თუ რა მძიმე შედეგი მოსდევს ამ წესების დარღვევას;

გ) უზრუნველყონ მეორე რესპუბლიკურ კონკურსში დევიზით —
„იცი და დაიკავი საგზაო მოძრაობის წესები“ ყველა მოსწავლეს
შონაწილეობა და ორგანიზებად ჩატარება.

3. სკოლებისა და აღმზრდელობითი მუშაობის სამმართველოებში
(ამხ. იმხ. რ. კანდელაკი, თ. ჟღენტმა) განახორციელონ კონტროლი იმ
ბრძანების შესრულების მიმდინარეობაზე და საჭიროების შემთხვევაში
საკითხი შემოიტანონ განათლების სამინისტროს კოლეგიის სხდომაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის
1976 წლის 17 სექტემბრის დადგენილება.

მინისტრის მოადგილე

უშ. ოზოლაძე

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1976 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანება № 930

ნორჩ მათემატიკოსთა მეოცე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებისა
და ოცდანეერთე ოლიმპიადის ჩატარების ღონისძიებათა შესახებ

1975-76 სასწავლო წელს მეოცე რესპუბლიკური ოლიმპიადის სკოლო ტურში მონაწილეობა მიიღო 9. 340-მა მოსწავლემ, მათ შორის 3. 100-მა სოფლის სკოლებიდან, საქალაქო (სარაიონო) ოლიმპიადეზე მონაწილეობა მიიღო 5. 340-მა მოსწავლემ, მათ შორის 2. 100-მა სოფლის სკოლებიდან. ზონალურ ტურში—4. 200-მა მოსწავლემ, მათგან 852-მა სოფლის სკოლებიდან, რესპუბლიკურ ოლიმპიადეზე მონაწილეობა მიიღო 859-მა მოსწავლემ, რომელთაგან გაიმარჯვა და I, II, III ხარისხის სიგელუბით დაჯილდოვდა VIII-X კლასების 465 მოსწავლე.

1975-1976 სასწავლო წელს სახალხო განათლების ორგანოებმა და სკოლების პედკოლექტივემ სათანადო ღონისძიებანი გაატარეს მათემატიკის სასკოლო, სარაიონო (საქალაქო), ზონალური და რესპუბლიკური ტურების მაღალ დონეზე მომზადებისა და ორგანიზებულად ჩატარებისათვის, რის შედეგადაც ნორჩ მათემატიკოსთა მეოცე რესპუბლიკურ ოლიმპიადეზე თავი ისახელეს და მაღალი შედეგები გამოავლინეს: ქ. თბილისის, ქ. ქუთაისის ფიზიკა-მათემატიკური საშუალო სკოლა-ინტერნატების, ქ. თბილისის 23-ე, 52-ე, 116-ე, ქ. ბათუმის მე-2, მე-5, ქ. ქუთაისის მე-3, მე-19, ქ. ფოთის მე-4, წყალტუბოს რაიონის ფარცხანაყანების საშუალო და სხვა სკოლების მოსწავლეებმა.

მოსწავლეთა X საკავშირო ოლიმპიადის დასკვნით ტურში საქართველოს სსრ წარგზავნილი სამი მოსწავლიდან ორმა II და III ხარისხის დიპლომები მიიღო, რითაც ერთმა მათგანმა XI საკავშირო ოლიმპიადის დასკვნით ტურში პერსონალური მონაწილეობის უფლება მოიპოვა. ზემოაღნიშნულ ერთგვარ წარმატებებთან ერთად, ამ მიმართებით ჯერ კიდევ სერიოზულ ნაკლოვანებებს აქვს ადგილი.

რესპუბლიკური ოლიმპიადის დასკვნით ტურზე გამოსაგზავნი კონტინგენტის შეჩრევის საქმეს რივი რაიონებისა და ქალაქების საორგანიზაციო კომიტეტები პასუხისმგებლობით არ მოეკიდნენ, დასკვნით ტურში მოსწავლეთა საკმაო ნაწილმა ცუდი შედეგები გამოავლინა. მაგ. სოხუმის მე-9, გალის რაიონის აჩიგვარას, ქ. გორის მე-6, ბოლნისის აზერბაიჯანული, ბოლნისის რაიონის არახლოს, მარნეულის, თეთრიწყაროს რუსული; წალკის რაიონის ნარდევანის, ღმანისის რაიონის კოროვის სახელობის, ორუზმანის, ახალქალაქის მე-4 და სხვა სკოლების მოსწავლეებმა. აღნიშნული სკოლების მოსწავლეთა ნაწილში უხეში შეცდომებია დაშვებული. ვლინდება, რომ დაბალია მოსწავლეთა დამოუკიდებელი აზროვნებისა და შემოქმედების უნარი, ჯერ აიდევ არ არის დემკვიდრებული მათემატიკის თანამედროვე ენასიმრავლურ ლოგიკური ენა და შესაბამისი სიმბოლოებით სარგებლობა და სხვა.

ვ ბ რ შ ა ნ ე ბ ა :

§ 1

ოლიმპიადაში მონაწილეობისა და მიღწეული შედეგებისათვის დაჯილდოვდნენ:

- I ხარისხის სიგელით—X კლასების 4 მოსწავლე;
- II ხარისხის სიგელით—VII-IX კლასების 9 მოსწავლე;
X კლასების 42 მოსწავლე;
- III ხარისხის სიგელით—VIII-IX კლასების 75 მოსწავლე;
X კლასების 335 მოსწავლე;

§ 2

ნორჩ მათემატიკოსთა ოცდამეერთე ოლიმპიადის ხელმძღვანელობისათვის დამტკიცდეს რეაპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი შემადგენლობით:

1. თ. გეგელია — საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, პროფესორი (თავმჯდომარე)
2. რ. კანდელაკი — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველო უფროსი (თავმჯდომარის მოადგილე)
3. გ. გიორგობიანი — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორი (მდივანი)

- 4. მ. ფაჩუაშვილი — საქართველოს ალკა ცენტრალური ტექტის მდივანი
- 5. თ. ეგაძე — ქ. თბილისის განათ. განყოფილების გამგე
- 6. დ. ავაზაშვილი — ვ. ი. ლენინის სახ. თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მათემატიკის კათედრის გამგე, პროფესორი
- 7. ი. მეცხვარიშვილი — პუშკინის სახ. თბილისის პედაგოგიური ინსტიტუტის მათემატიკის კათედრის გამგე, პროფესორი
- 8. ი. მეცხოვრიშვილი — თბილისის სახ. უნივერსიტეტის მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის დეკანის მოადგილე, დოცენტი
- 9. ნ. ლომჯარია — ვ. ი. ლენინის სახ. თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის პროფესორი
- 10. ქ. გაჯილაროვი — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორი
- 11. მ. მანდარია — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორი
- 12. მ. ბებურიშვილი — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მეთოდისტი
- 13. ა. აბაშიძე — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს შრომითი, პოლიტექნიკური და ტექნიკურ საშალებათა მეთოდკაბინეტის მეთოდისტი
- 15. მ. ბუბუტიშვილი — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის მეთოდისტი
- 15. რ. ოვანიანი — საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის მეთოდისტი
- 16. ა. ცხადაია — ვ. მ. კომაროვის სახელობის თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური საშუალო სკოლა-ინტერნატის დირექტორი
- 17. ა. ბუაძე — ვ. მ. კომაროვის სახელობის თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური საშუალო სკოლა-ინტერნატის დირექტორის მოადგილე, სასწავლო დარგში

18. გ. წულაია — ვ. მ. კომაროვის სახ. თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური საშუალო სკოლა-ინტერნატის მასწავლებელი
19. ო. ლაღანიძე — თბილისის 42-ე საშუალო სკოლის დირექტორი
20. ა. გამაზოვი — თბილისის 42-ე საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი
21. რ. შიშინაძე — თბილისის 42-ე საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი

ა) ნორჩ მათემატიკოსთა რესპუბლიკური ოლიმპიადის დებულება დამტკიცდეს (თან ერთდ);

ბ) სასკოლო ტური ჩატარდეს 1976 წლის დეკემბერში, რაიონული (საქალაქო) — 1977 წლის იანვარში, ზონალური — 1977 წლის 20 თებერვალს, რესპუბლიკური — 1977 წლის 24-25 მარტს, სასკოლო და რაიონული (საქალაქო) ტურის ზუსტი თარიღი განისაზღვროს შესაბამის განათლების განყოფილებათა მიერ;

გ) დაევალოს რესპუბლიკურ საორგანიზაციო კომიტეტს, უხელმძღვანელოს ოლიმპიადის მომზადება-ჩატარებას, პერიოდულად შეისწავლოს ოლიმპიადისათვის მზადების საკითხი, დროულად ჩაატაროს მოსამზადებელი მუშაობა; დაუყოვნებლივ დაზღვევოს ადგილებზე დებულებები;

დ) აუზაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა დროულად დაიყვანონ სკოლებამდე ნორჩ მათემატიკოსთა რესპუბლიკური ოლიმპიადის დებულება;

სასკოლო, რაიონული (საქალაქო) და ზონალური ტურის მომზადებისა და ჩატარების მიზნით, სკოლებსა და რაიონებში (ქალაქებში) შეიქმნას საორგანიზაციო კომიტეტები;

ე) საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს საგვემოსაფინანსო სამმართველომ (ამხ. აღ. კვპ. ძე) ვ. მ. კომაროვის სახელობის თბილისის ფიზიკა-მათემატიკურ საშუალო სკოლა-ინტერნატს 1977 წლისათვის გამოუყოს საქარო თანხა მათემატიკოსთა მეოცე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩასატარებლად;

ვ) საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მომარაგებისა და დამზარე საწარმოთა სამმართველომ (ამხ. გ. კვიციანი) ვ. მ. კომაროვის სახელობის თბილისის ფიზიკა-მათემატიკურ საშუალო

სკოლა-ინტერნატს გამოუყოს ოლიმპიადის ჩასატარებლად საბეჭდო
ქაღალდი;

ზ) ეს ბრძანება, თანდართულ დებულებასთან ერთად, განხორციელდეს
იქნეს ყველა რვაწლიანი და საშუალო სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს
სხდომაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
კოლეგიის 1976 წ. 12 ოქტომბრის დადგენილება.

მ ი ნ ი ს ტ რ ი

ა. ქინქლაძე

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

ნორჩ მათემატიკოსთა რესპუბლიკური ოლიმპიადისა

ნორჩ მათემატიკოსთა რესპუბლიკურ ოლიმპიადას ატარებს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო თბილისის ვ. მ. კომაროვის სახელობის ფიზიკა-მათემატიკური საშუალო სკოლა-ინტერნატის ბაზაზე და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ა. რაზმაძის სახელობის მათემატიკის, ვ. ი. ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური და ა. პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტების მონაწილეობით ყოველწლიურად, სექტემბრიდან აპრილამდე.

2. ოლიმპიადა მიზნად ისახავს, გააღრმავოს მოსწავლეთა მიერ სკოლაში მიღებული ცოდნა მათემატიკაში, გამოავლინოს ნიჭიერი მოსწავლეები, დაეხმაროს სკოლაში მათემატიკის სწავლებას, საწრეო მუშაობას და ამით ხელი შეუწყოს მოსწავლეთა კულტურის ამაღლებას ამ საგანში.

3. სასკოლო ოლიმპიადაში მონაწილეობის მიღება, მასწავლებელთა რეკომენდაციით, შეუძლიათ რვაწლიანი და საშუალო სკოლების სკოლა-ინტერნატების, საბავშვო სახლების IV-X/XI, ხოლო რაიონულ (საქალაქო) ზონალურ და რესპუბლიკურ ოლიმპიადებში — VIII-X/XI/კლასების მოსწავლეებს და აღსაზრდელებს.

4. ოლიმპიადის ხელმძღვანელობისათვის იქმნება:

ა) რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო;

ბ) ზონალური კომიტეტები — ზონის ცენტრად გამოყოფილ ქალაქებსა და რაიონების განათლების განყოფილებებთან; ზონალური კომიტეტის შემადგენლობაში შევლენ სპეციალისტები ზონის ცენტრიდან და აგრეთვე ზონაში შემავალი რაიონებიდან.

ზონალური კომიტეტების შემადგენლობას ამტკიცებს ზონის ცენტრის განათლების განყოფილების გამკვე;

გ) რაიონული (საქალაქო) საორგანიზაციო კომიტეტები, რომელთა შემადგენლობას განსაზღვრავენ და ამტკიცებენ რაიონის (საქალაქო) განათლების განყოფილებათა გამგეები;

დ) სასკოლო საორგანიზაციო კომიტეტები, რომელთაც ამტკიცებენ სკოლის დირექტორები;

ე) რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი ქმნის ^{ეროვნული} ~~ეროვნული~~ კაცის შეფასებებით, უფრო აღიწეს ამოცანებს, ამოწმებს მოსწავლეთა ნამუშევრებს და გამოყოფს გამარჯვებულებს.

5. ნორჩ მათემატიკოსთა რესპუბლიკური ოლემბიადა ტარდება ოთხ ტურად; პირველი — სასკოლო, მეორე — რაიონული (საქალაქო), მესამე — ზონალური, მეოთხე — რესპუბლიკური.

I ტური ტარდება სკოლაში, მეორე — რაიონის (ქალაქის) ცენტრში მესამე — ზონალური ტური — ზონის ცენტრში, რესპუბლიკური — თბილისში.

ზონალური ტურის ჩასატარებლად რესპუბლიკა დაყოფილია 28 ზონად, ზონის ცენტრებად მიჩნეულია:

1. ქ. თბილისი — ქ. თბილისის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
2. ქ. სოხუმი — აფხაზეთის ასრ სკოლების მოსწავლეებისათვის;
3. ქ. ბათუმი — აჭარის ასრ სკოლების მოსწავლეებისათვის;
4. ქ. ცხიხვალი — სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
5. ქ. ოუსთავი — ქ. რუსთავის, გარდაბნის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
6. ქ. ქუთაისი — ქ. ქუთაისის, ტყეხელის, წყალტუბოს, მაიაკოვსკის, რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
7. ქ. სამტრედია — სამტრედიის, ვანის, წულუკიძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
8. ქ. ზესტაფონი — ზესტაფონის, თერჯოლის, ორჯონიკიძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
9. ქ. ფოთი — ქ. ფოთის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
10. ქ. ცხაკაია — ცხაკაიას, აბაშის, ჩხოროწყუს, გეგეჭკორის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
11. ქ. ზუგდიდი — ქ. ზუგდიდის, ხობის, წალენჯიხის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
12. ქ. ჭიათურა — ჭიათურის, საჩხერის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
13. ქ. გორი — ქ. გორის, გორის, ქარელის, ხაშურის, ზორჯომის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
14. ქ. მცხეთა — მცხეთის, კასპის, დუშეთის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

15. ქ. ახალციხეს, ახალციხის, აღიგენის, ასპინძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

16. ქ. ახალქალაქი—ახალქალაქის, ბოგდანოვიკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის

17. ბოლნისი—ბოლნისის, დმანისის, მარნეულის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

18. თეთრიწყარო,—თეთრიწყაროს, წალკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

19. ქ. თელავი—თელავის, ახმეტის, ყვარლის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

20. ქ. გუჯაანი—გუჯაანის, სიღნაღის, წითელწყაროს, ლავო-დების, საგარეჯოს რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

21. ქ. მაზარაძე—მაზარაძის, ლანჩხუთის, ჩოხატაურის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

22. ამპროლაური—ამპროლაურის, ონის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;

23. მესტია—მესტიის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

24. ცაგერი—ცაგერის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

25. ყაზბეგი—ყაზბეგის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

26. ლენტეხი—ლენტეხის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

27. თიანეთი—თიანეთის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

28. ქ. თბილისი—რკინიგზის სკოლების მოსწავლეებისათვის.

სასკოლო ტური ტარდება დეკემბერში, რაიონული (საქალაქო) — იანვარში, ზონალური — თებერვალში, რესპუბლიკური—მარტში.

6. რაიონული (საქალაქო) ტურის კანდიდატებს სასკოლო ტურში გამარჯვებულ მოსწავლეთაგან შეარჩევენ თვით სკოლები, რომელთა შესახებაც სათანადო ცნობას უგზავნიან რაიონის (ქალაქის) რაიონულ განათლების განყოფილებას.

ზონალური ტურის კანდიდატებს რაიონულ (საქალაქო) ტურში გამარჯვებულ მოსწავლეთაგან შეარჩევენ რაიონული (საქალაქო) საორგანიზაციო კომიტეტი; ამ მოსწავლეთა სიები, შემოწმებული განათლების განყოფილების მიერ, 28 იანვრამდე ეგზავნება ზონის ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტს.

7. ზონის საორგანიზაციო კომიტეტი ასწორებს ზონალური ტურის წერით ნამუშევრებს და რესპუბლიკურ ტურში დასაშვებ კანდიდატთა ნაშრომებს, სიებთან ერთად, 5 დღის ვადაში უდგენს რესპუბლიკურ საორგანიზაციო კომიტეტს, სადაც, გადამოწმების შემდეგ,

მტკიცდება კლასების მიხედვით რესპუბლიკურ ტურზე დასწევბ მონაწილეუთა სია და ამის შესახებ 10 დღით ადრე ეცნობება შესაბამის რაიონის (ქალაქის) განათლე ის განყოფილებას.

8. ნამუშევრები ფასდება ქულეით. თითოეული ამოცანის სწორი და რაციონალური გზით ამოხსნა შეფასდება ორი ქულეით. იმ შემთხვევაში, როდესაც ამოცანის ან მაგალითის ამოხსნისას დაშვებული უმნიშვნელო შეცდომები, მაგრამ შეიქმნება, რომ მოსწავლე ამქალაქის ამოცანათა დაკავშირებული ძირითადი საკითხების ცოდნას, შეიძლება დაწეროს ერთი ქულა. გამარჯვებულად ითვლება მოსწავლე, რომელმაც 10 შესაძლელობიდან დააგროვა 5 ქულა მინც.

9. სასკოლო, რაიონული (საქალაქი) ტურის ამოცანებსა და მაგალითებს ადგენენ შესაბამისი საორგანიზაციო კომიტეტები, ზონალური და რესპუბლიკური ტურისას — რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი, ზონალური ტურისათვის დალუქული პაკეტი ამოცანებით და მაგალითებით ადგილზე ეგზავნება ზონის ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტს. პაკეტს ხსნის ზონის ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე ტურის დაწყების ხენ.

10. სასკოლო ტურში მონაწილე IV-VII კლასების მოსწავლეებს მიეცემათ ოთხ-ოთხი, ხოლო VIII-X/XI/ კლასების მოსწავლეებს — ხუთ-ხუთი ამოცანა და მაგალითი, რომელთა ამოხსნისათვის დრო IV-VII კლასების მოსწავლეთათვის განსაზღვრულია 3, VIII-X/XI კლასების მოსწავლეთათვის — 4 ასტრონომიული საათი.

რაიონულ (საქალაქი) ზონალურ და რესპუბლიკურ ტურებში მონაწილე VIII-X/XI/ კლასების მოსწავლეებს მიეცემათ ხუთ-ხუთი ამოცანა და მაგალითი, ამოცანებისა და მაგალითების ამოხსნისათვის განსაზღვრულია 5 ასტრონომიული საათი.

11. რესპუბლიკურ ტურზე დაშვებულ მოსწავლეს რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი გამოიწვევს თბილისში, რესპუბლიკურ ტურში მონაწილეობის მისაღებად.

რესპუბლიკურ ტურში გამარჯვებული მოსწავლე, რომელიც 10 შესაძლელობიდან დააგროვეს 9 ან 10 ქულას, დაჯილდოვდება I ხარისხის სიგელით, 7 ან 8 ქულას-II ხარისხის, 5 ან 6 ქულას — III ხარისხის სიგელით.

იმ მოსწავლეთა მიმართ, რომლებიც სასკოლო ტურში თავს ისახელებენ, სასურველია, სკოლის ადრინაქრაციამ გამოიყენოს სხვადასხვა წამახალისებელი ღონისძიება (წიგნი-თა და სხვა ფასიანი

საჩუქრებით დაჯილდოება, პრესაში გამოქვეყნება, მადლობის გამოცხადება და სხვ.).

12. რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი ^{თბილისში} აღნიშნულში გამარჯვებულებას დასაჯილდოებლად წარუდგენს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს.

თბილისის რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტის მისამართი:
880088. თბილისი, ვაჟა-ფშაველას პროსპექტი 49, ვ. კომაროვის
ხაზელობის თბილისის ფილიალის მათემატიკური საშუალო სკოლა-
ინტერნატი

«УТВЕРЖДАЮ»

Коллегия Министерства просвещения
Грузинской ССР

12. октября 1978 г.

ПОЛОЖЕНИЕ

о Республиканской олимпиаде юных математиков

1. Республиканскую олимпиаду юных математиков проводит Министерство просвещения Грузинской ССР на базе Тбилисской средней физико-математической школы-интерната имени В. М. Комарова и при участии Тбилисского государственного университета, Института математики им. В. И. Ленина и Педагогического института им. А. С. Пушкина с сентября каждого года по апрель следующего года.

2. Олимпиада ставит целью углубить знания, полученные учащимися по математике в школах, выявить одаренных учащихся, оказать помощь школам в преподавании математики в организации кружковой работы и тем способствовать повышению уровня культуры по этому предмету.

3. В школьной олимпиаде по рекомендации учителей могут участвовать учащиеся IV-X (XI) классов восьмилетних и средних школ, школ-интернатов и детских домов, а в районной (городской) зональной и республиканской олимпиадах учащиеся и воспитанники VIII-X (XI) классов.

4. Для руководства олимпиадой создаются:

а) Республиканский организационный комитет, утверждаемый Министерством просвещения Грузинской ССР;

б) Зональные комитеты при отделах народного образования тех городов и районов, которые выделены в количестве центров зоны; в состав зонального комитета войдут соответствующие специалисты из центра зоны и также из входящих в нее районов.

Состав зонального комитета утверждает заведующий отделом народного образования центра зоны;

в) Районные (городские) организационные комитеты, состав которых определяют и утверждают заведующие отделами народного образования районов (городов);

г) Школьные организационные комитеты, которые утверждаются директорами школы;

д) Республиканский организационный комитет создает жюри в составе 7-9 человек. Жюри составляет задачи, проверяет работы учащихся и выявляет победителей.

5. Олимпиада юных математиков проводится в четыре тура: первый-школьный, второй-районный (городской) третий зональный, четвертый-республиканский.

Первый тур проводится в школе, второй-в районном (городском) центре, третий зональный тур — в центре зоны республиканский - в Тбилиси.

Для проведения зонального тура республика делится на 28 зон.

Центрами зон выделены:

- 1 гор. Тбилиси—для учащихся тбилисских школ,
- 2 гор. Сухуми—для учащихся школ Абхазской АССР.
- 3 гор. Батуми—для учащихся школ Аджарской АССР.
- 4 гор. Цхинвали—для учащихся школ Юго—Осетинской Автономной области.
- 5 гор. Рустави—для учащихся школ гор. Рустави и Гардабанского района.
- 6 гор. Кутаиси для учащихся школ города Кутаиси, Цхалтубского и Маяковского районов.
- 7 гор. Самтредия—для учащихся школ Самтредского, Ванского и Цулукидзевого районов.
- 8 гор. Зестафони—для учащихся школ Зестафонского, Терджольского и Срджоникидзевого районов.
- 9 гор. Поти—для учащихся школ гор. Поти.
- 10 гор. Цхакая—для учащихся школ Цхакаевского, Абашского, Чхороцкуского, Гегечкорского района.
11. Зугдиди—для учащихся города зугдиди, Зугдидского, Хобского и Цаленджихского районов.

12. гор. Чиатура—для учащихся школ города ^{Чиатура} Чиатура и Сачхерского районов.

13. гор. Гори— для учащихся школ гор. Гори, ^{Горийского} Горийского, Карельского, Хашурского, Боржомского районов.

14. гор. Мцхета—для учащихся школ Мцхетского, Каспского, и Душетского районов.

15. гор. Ахалцихе—для учащихся школ Ахалцихского, Адигенского и Аспиндзского районов.

16. гор. Ахалкалаки—для учащихся школ Ахалкалакского и Богдановского районов.

17. Болниси—для учащихся школ Болнисского, Дманитского и Марнеульского районов.

18. Тетрицкаро—для учащихся школ Тетрицкарского и Цалкского районов.

19. гор. Телави—для учащихся школ Телавского, Ахметского и Кварельского районов.

20. гор. Гурджаани—для учащихся школ Гурджанского, сигнахского, Цителцкаройского, Лагодехского и Сагареджойского районов.

21. гор. Махарадзе—для учащихся школ Махарадзевского, Ланчутского, Чохатаурского районов.

22. Амбролаури—для учащихся школ Амбролаурского и Онского районов.

23 Местия—для учащихся школ Местийского района.

24. Цагери—для учащихся школ Цагерского района.

25 Казбеги—для учащихся школ Казбегского района.

26. Лентехи—для учащихся школ Лентехского района.

27. Тианети—для учащихся школ Тианетского района.

28. гор. Тбилиси—для учащихся железнодрожных школ.

Школьный тур проводится в декабре, районный (городской)—в январе, зональный—в феврале, республиканский—в марте.

6. Учащиеся—победители школьного тура, считаются кандидатами районного (городского) тура, их подбирают сами школы, составляют о них соответствующую справку и пересылают в отдел народного образования района (города).

Кандидатов для зонального тура отбирают районные (городские) организационные комитеты из числа победителей районного (городского) тура, списки этих учащихся, проверенные отделом народного образования, пересылаются, в зональный организационный комитет, не позднее 28-го января.

7. Письменные работы зонального тура исправляет зональный организационный комитет и работы кандидатов, допущенных в республиканском туру, вместе со списками в пятидневный срок представляет республиканскому организационному комитету, где после перепроверки утверждается по классам список учащихся, допущенных к республиканскому туру, и об этом за десять дней до проведения тура сообщается соответствующим отделам народного образования района (города).

8. Оценка работ производится по баллам. Правильное и рациональное решение каждой задачи оценивается двумя баллами. В том случае, когда при решении задачи или примера допущены ошибки незначительного характера, но видно, что учащийся проявил знание вопросов, связанных с решением данной задачи или примера, можно оценить его одним баллом. Победителем считается ученик, набравший хотя бы 5 баллов из 10 возможных.

9. В Задачи и примеры школьного, районного (городского) туров составляет соответствующий организационный комитет, зонального и республиканского туров—республиканский организационный комитет.

Зпечатанный пакет с задачами и примерами зонального тура рассылается на места организационным комитетам зональных центров. Пакет вскрывает председатель организационного комитета перед началом тура.

10. Участникам школьного тура, учащимся IV-УП классов дается по четыре, а учащимся УШ-Х (XI) классов—по пять задач и примеров, для решения которых учащимся IV-УП классов дается 3, а учащимся УШ-Х (XI) классов—4 астрономических часа.

Учащимся УШ-Х (XI) классов, участникам районной (городской) зональной и республиканской олимпиады дается

по 5 задач и примеров, время для решения этих задач и примеров—5 астрономических часов.

11. Учащихся, допущенных на республиканский тур республиканский организационный комитет вызовет в Тбилиси для участия в республиканском туре.

Участники, набравшие 9-10, 7-8 и 5-6 очков награждаются грамотами I, II и III степени.

В отношении тех учащихся, которые проявили себя в школьном туре, желательно, чтоб администрация школы провела различные поощрительные мероприятия (награждение книгами и другими ценными подарками, опубликование в прессе, объявление благодарности и др.).

12. Республиканский организационный комитет представляет список победителей Олимпиады в Министерство просвещения Грузинской ССР для награждения.

Адрес республиканского организационного комитета;
380036, Тбилиси-36. Проспект В. Пшавела, 49, кварт. 6,
Тбилисская физико-математическая
средняя школа-интернат имени В. М. Комарова.

Организационный комитет

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1976 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანება № 931

ნორჩ ქიმიკოსთა 29-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებისა და
და 80-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების შესახებ

1975-1976 სასწავლო წელს ჩატარებული 29-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ზონალურ ტურში მონაწილეობა მიიღო სარაიონო (საქალაქო) ოლიმპიადებში გამარჯვებულმა რესპუბლიკის სკოლების VIII-X კლასების 1800 ნორჩმა ქიმიკოსმა. მათგან დასკვნით რესპუბლიკურ ტურში მონაწილეობის უფლება მოიპოვა 183 მოსწავლემ. თეორიული და ექსპერიმენტული ტურების ჩატარების, მოსწავლეთა ნამუშევრების გასწორებისა და შეფასების შედეგად ყოფრიმ გამარჯვებულად ცნო VIII-X კლასების 92 მოსწავლე. წინა წლებთან შედარებით წარმატებით გამოვიდნენ საკავშირო ოლიმპიადაზე ჩვენი რესპუბლიკის წარგზავნილები. ერთმა მათგანმა პირველი ხარისხის სიგელი დაიმსახურა.

ოლიმპიადისათვის კარგად მოემზადნენ ქ. ქ. თბილისის, რუსთავეისა და ქუთაისის, მახარაძის, საგარეჯოს, წითელწყაროს, წალკის, ბორჯომისა და ზოგე სხვა რაიონის სკოლები, რომელთა აღსაზრდელებმა საოლიმპიადო ამოცანების ამოხსნის დაშაკმაყოფილებელი ცოდნა გამოამჟღავნეს.

მაგრამ იგივე არ ითქმის ქ. ქ. გორის, სოხუმის, კიათურის, ზუგდიდის, ბათუმისა და ფოთის, თელავის, გურჯაანის, გორის, სამტრედიის, ხაშურის, ბოლნისის, გარდაბნისა და სხვა რაიონებზე, სადაც სახალხო განათლების მუშაკები, სკოლის დირექტორები და ქიმიის გასწავლებლები ჯეროვან დაინტერესებას არ იჩენენ საფუძვლიანი ცოდნით მოსწავლეთა შეიარაღების. კლასგარეშე მუშაობის მართლდონეზე დაყენების, კაბინეტ-ლაბორატორიების მოწყობისა და სწავლებაში მაქსიმალურად გამოყენებისათვის. ამის შედეგია ის, რომ 30-ე

რესპუბლიკურ ოლიმპიადაში ვერც ერთმა მოსწავლემ ვერ დაიმსახურა აქა. აის ასარ-დან, ქ. ქ. სოხუმიდან, ქიათურიდან, ზუგდიდის, ზუგდიდის, ბოლნისის, კასპის, წყალტუბოს, მაიაკოვსკის, გურჯაანის, ყვარელის, ლავოდეხისა, და სხვა რაიონებიდან.

ზოგ შემხვევაში ადგილებზე შექმნილი საორგანიზაციო კომიტეტები ჯეროვან მოთხოვნილებას არ უყენებენ მოსწავლეებს, სათანადო კონტროლის ქვეშ არ ატარებენ სასკოლო, სარაიონო და ზონალურ ოლიმპიადებს, ლიბერალობას იჩენენ მოსწავლეთა ნამუშევრების შეფასების დროს და დასკვნით ტურზე გზავნიან ისეთ მოსწავლეებს, რომელთაც ზოგჯერ ამოცანების ამოხსნის ელემენტარული ცოდნაც კი არ აქვთ. ცხინვალის მე-11, თბილისის 116-ე, 96-ე, ცხაკაის მე-4, ქ. გორის მე-7 და სხვა სკოლების აღაზრდელმა რესპუბლიკური ოლიმპიადის თეორიულ ტურზე 24 შესაძლებლობად ვეოც ერთი ქულა ვერ მოაგროვეს.

ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის მაღალ დონეზე ჩატარება მიზნით,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. ნორჩ ქიმიკოსთა 29-ე რესპუბლიკურ ოლიმპიადაში მობოგებული წარმატებისათვის დაჯილდოვდეს 92 მოსწავლე, მათ შორის 1-ლი ხარისხის სიგელით—10 მოსწავლე, II ხარისხის სიგელით—11 მოსწავლე, III ხარისხის სიგელით—71 მოსწავლე (სია თან ერთვის).

2. აღნიშნოს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ორგანული ქიმიის კათედრის (აშ. ი. გვერდწითელი), თბილისის ა. ს. პუშკინის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის ქიმიის კათედრის (აშ. ი. ზახტაძე) და თბილისის ა. ი. ლეხინის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ზოგადი და არაორგანული ქიმიის კათედრის (აშ. გ. ცინცაძე) დახმარება ექსპერიმენტული ტურის ჩატარებაში.

3. 1976-1977 სასწავლო წელს ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადა ჩატარდეს ოთხ ტურად: სასკოლო, რაიონული, ზონალური და რესპუბლიკური (დასკვნითი). სასკოლო ტური ჩატარდეს დეკემბერში, რაიონული—იანვარში, ზონალური—ნ თებერვალს, რესპუბლიკური—13 და 14 მარტს. 13 მარტს ჩატარდეს თეორიული ტური, 14 მარტს—ექსპერიმენტული.

4. ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების ხელმძღვანელობისათვის შეიქმნას რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი შემდეგი შემადგენლობათ: ერევნული
ქიმიკოსები

1. ფირცხალავა ნოე იოსების ძე—ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე;

2. ზახაშვილი თამარ ალექსანდრეს ას.—მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის დირექტორი, თავმჯდომარის მოადგილე;

3. ლომსიახიძე ზაქარია ავაბოს ძე—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორი, თავმჯდომარის მოადგილე;

4. კაპანაძე შოთა გრიგოლის ძე—მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის ქიმიის კაბინეტის გამგე, მდივანი;

5. ფაჩუაშვილი მერი ნიკოლაშის ასული—საქართველოს ალკატრალური კომიტეტის მდივანი;

6. ცინცაძე გვი ვასილის ძე—თბილისის ვ. ი. ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ზოგადი და არაორგანული ქიმიის კათედრის გამგე, პროფესორი;

7. უგულავა მიხეილ მელიტონის ძე—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი;

8. გაგოშიძე ციციო გიორგის ასული—პედმეცნიერებათა ინსტიტუტის ასპირანტი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

9. აღამია საერგო ვარლამის ძე—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

10. ვაჩნაძე ელენე სიკოს ასული—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

11. თალაკვაძე გერმანე ნესტორის ძე—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

12. ბახტაძე ღრნე გიორგის ასული—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის ა. ს. პუშკინის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის დოცენტი, კათედრის გამგე;

13. ქირაქაძე გიორგი გიორგის ძე—თბილისის ა. ს. პუშკინის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის ქიმიის კათედრის დოცენტი;

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

14. დემეტრადე ქეთევან ნიკოლოზის ასული—პედაგოგიკის მეცნიერო—კვლევითი ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი/ პედაგოგიკის მეცნიერებათა კანდიდატი;

15. კიკვიძე ბესარიონ იასონის ძე—მასწავლებელთა ნების ინსტიტუტის მეთოდისტი, პედაგოგიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი;

16. ზურცილავა თენგიზ ნესტორის ძე—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორი;

17. ყიფშიძე ყარამან აბელის ძე—ტექნიკურ საშუალებათა სწავლებაში გამოყენების რესპუბლიკური მეთოდკაბინეტის მეთოდისტი;

18. ფაჩუაშვილი ტატიანა მიხეილის ასული—ტექნიკურ საშუალებათა სწავლებაში გამოყენების რესპუბლიკური მეთოდკაბინეტის მეთოდისტი;

19. ევიმოვა გალინა ივანეს ასული—თბილისის 33-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

20. უნგიაძე კლარა თეოფანეს ასული—ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სადგურის ქიმიის ლაბორატორიის გამგე, მასწავლებელი;

21. ჭენტურია ვახტანგ გიორგის ძე—«ცოდნის» გამგეობის რეფერენტი;

22. ტუსკია ქეთევან ირაკლის ასული—თბილისის 42-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

23. ინაშვილი ლილი გიორგის ასული—თბილისის 54-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

24. გოდერძიშვილი მერი ილიას ასული—თბილისის მე-4 საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

25. კაჭახიძე ვენერა ვასილის ასული—თბილისის მე-15 საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

26. ჩალაგაშვილი ნათელა პავლეს ასული—თბილისის განათლების განყოფილების სასკოლო ინსპექტორი;

5. ნორჩ ტექნიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის დებულება დამტკიცდეს (თან ერთვის).

6. ნორჩ ტექნიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩამტარებელმა საორგანიზაციო კომიტეტმა:

ა) წინასწარ შედგენილი გეგმის მიხედვით სისტემატური ხელმძღვანელობა და დახმარება გაუწიოს სკოლებსა და სკოლისგარეშე.

საბავშვო დაწესებულებებს ოლიმპიადის მომზადებისა და ჩატარების საქმეში;

ბ) პერიოდულად მოიწვიოს კომიტეტის სხდომები და მოხსნოს ოლიმპიადისათვის მზადების საკითხები, დასახოს ქვედითი ღონისძიებები შემჩნეულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად.

7. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, აზრეთ ოსეთა ავტონომიური ოლქის, რაიონებისა და ქალაქების განათლების განყოფილებათა გამგემა:

ა) ნორჩ ქაშიკოსთა 29-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგები განიხილონ ქიმიის მასწავლებელთა სექციის სხდომებზე და დასახონ საჭირო ღონისძიებები საგნის სწავლების შემდგომი გაუმჯობესებისათვის;

ბ) უზრუნველყონ 30-ე რესპუბლიკურ ოლიმპიადში მოსწავლეთა ფართო მონაწილეობა. ამ მიზნით ჯეროვანი ყურადღება მიექცეოს კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობას; სკოლეში, პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეებში ჩამოაყალიბონ ნორჩ ქიმიკოსთა სპეციალური ჯგუფები, მათთან მეცადინეობის ჩასატარებლად შეარჩიონ საუკეთესო მასწავლებლები, რომლებიც სისტემატურად ჩაატარებენ ვარჯიშს საოლიმპიადო ამოცანების ამოხსნაზე.

8. რეაწლიანი და საშუალო სკოლების ქიმიის მასწავლებლებმა შეარჩიონ ქიმიით დაინტერესებულ სათანადო მიდრეკილების მქონე მოსწავლეები, სისტემატურად ავარჯიშონ ისინი რთული თეორიული და ექსპერიმენტული ამოცანების ამოხსნაზე, მიაჩვიონ ბავშვები დამოუკიდებელ მუშაობას.

9. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მომარაგებისა და დამხმარე საწარმოთა სამმართველომ (ამხ. გ. კვიციანი) 1977 წლისათვის მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტს გამოუყოს საჭირო რაოდენობის ქაღალდი ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩასატარებლად.

10. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს საგვეგმო-საფინანსო სამმართველომ (ამხ. ა. კვაჭაძე) მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის 1977 წლის ბიუჯეტში გაითვალისწინოს ოლიმპიადისათვის საჭირო ხარჯები.

11. გაზეთ „სახალხო განათლებისა“ და ჟურნალ „სკოლა და ცხოვრების“ რედაქციებმა პერიოდულად გამოაქვეყნონ მასალები ოლიმპიადის მიმდინარეობის შესახებ.

12, საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სკოლების
სამმართველომ (რ. კანდელაკი) სისტემატური კონტროლი დააწესოს
ამ ბრძანების შესრულებაზე.

განათლების
მინისტროს
ბრძანება

ს ა დ ე ჯ ე ლ ი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
კოლეგიის 1976 წლის 12 ოქტომბრის დადგენილება.

მ ი ნ ი ს ტ რ ი

ო. ქინჭლაძე

დ ა მ ტ კ ი ც ე ბ უ ლ ი
საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
კოლეგიის 1976 წ. 12 ოქტომბრის
დღისდანიშნულებით

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

ნორჩ ქიმიკოსთა 80-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების შესახებ

1. ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკურ ოლიმპიადას, საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის ბაზაზე, ატარებს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, საქართველოს ვ. ი. ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური და თბილისის პეშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტების მონაწილეობით.

2. ოლიმპიადა მიზნად ისახავს გააღრმავოს მოსწავლეთა მიერ სკოლაში მიღებული ცოდნა ქიმიაში, გამოაიღოს ნიჭური და საგნით დაინტერესებული მოსწავლეები, დაეხმაროს სკოლას ქიმიის სწავლების დონის ამაღლებაში.

3. ნორჩ ქიმიკოსთა ოლიმპიადაში მონაწილეობის მიღება შეუძლიათ რვაწლიანი და საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, სალამოს (ცელის) სკოლების, სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების მე-VIII, IX, X (XI) კლასების მოსწავლეებსა და ილხაზრღელებს.

4. ოლიმპიადის ხელმძღვანელობისათვის იქმნება:

ა) რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო;

ბ) ზონალური საორგანიზაციო კომიტეტები, რომელთაც ამტკიცებენ ზონის ცენტრის განათლების განყოფილებები. ზონალურ საორგანიზაციო კომიტეტში შეყვანილ უნდა იქნენ ზონაში შემავალი რაიონების (ქალაქების) წარმომადგენლები;

გ) რაიონული (საქალაქო) საორგანიზაციო კომიტეტები, რომელთაც ამტკიცებენ რაიონების (ქალაქების) გახადების განყოფილებები;
დ) სასკოლო საორგანიზაციო კომიტეტები, რომელთაც ცენტრები ცენტრები სკოლის დირექტორები.

5. რესპუბლიკური და ზონალური საორგანიზაციო კომიტეტები უმნიშვნელონი არიან. ყოველი აღგენს ამოცანებს, ასწორებს მოსწავლეთა სამუშევროებს და გამოყოფს გამარჯვებულებს.

6. რესპუბლიკური, ზონალური, რაიონული (საქალაქო) და სასკოლო საორგანიზაციო კომიტეტები ოლიმპიადაში მონაწილე მოსწავლეებისათვის აწყობენ მეცნიერ მუშაკთა და გამოცდელ პედაგოგთა ლექციებს მათთვის საჭირო თემებზე და ატარებენ პრაქტიკულ ვარჯიშს საოლიმპიადო ამოცანების ამოხსნაზე.

7. ნორჩ-ქრემიოსთა ოლიმპიადა ტარდება ოთხ ტურად: პირველი-სასკოლო, მეორე-რაიონული (საქალაქო), მესამე-ზონალური და მეოთხე-ოცსპუბლიკური. ოთხეუ ტური დასრულებულია.

პირველი ტური ტარდება სკოლაში, მეორე-რაიონის (ქალაქის) ცენტრში, მესამე-ზონის ცენტრში, მეოთხე-ქ. თბილისში.

ზონალური ტურის ჩასატარებლად რესპუბლიკა დაყოფილია 28 ზონად. ზონის ცენტრებად შერჩეულია:

1. ქ. თბილისი—ქ. თბილისის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
2. ქ. სოხუმი—აფაზეთის ასსო სკოლების მოსწავლეებისათვის;
3. ქ. ბათუმი—აჭარის ასსო სკოლების მოსწავლეებისათვის;
4. ქ. ცხინვალი—სამხრეთ ოსეთის ა/ო სკოლების მოსწავლეებისათვის;
5. ქ. რუსთავი—ქ. რუსთავის, გარდაბნის რაიონის სკოლებს მოსწავლეებისათვის;
6. ქ. ქუთაისი—ქ. ქუთაისისა და წყალტუბოს, ტყიბულის, მაიაკოვსკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
7. ქ. სამტრედია—სამტრედის, ვანის, წულუკიძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
8. ქ. ზესტაფონი—ზესტაფონის, თერჯოლის, ორჯონიკიძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
9. ფოთი—ქ. ფოთის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
10. ქ. ცხაკაია—ცხაკაიას, აბაშის, ჩხორიწყის, გეგეჭორის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

11. ქ. ზუგდიდი—ქ. ზუგდიდის, ზუგდიდის, ზობის, წალკა რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 12. ქ. კიათურა—ქ. კიათურისა და საჩხერის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 13. ქ. გორი—ქ. გორისა და ქარელის, ხაშურის, ბორჯომის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 14. ქ. მცხეთა—მცხეთის, კასპის, დუშეთის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 15. ქ. ახალციხე—ახალციხის, ადიგენის, ისპანძის, რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 16. ქ. ახალქალაქი—ახალქალაქის ბოგდანოვკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 17. ბოლნისი—ბოლნისის, დმანისისა და მარნეულის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 18. ქ. თეთრიწყარო—თეთრიწყაროსა და წალკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 19. ქ. თელავი—თელავის, ახმეტის, ყვარლის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 20. ქ. გურჯაანი—გურჯაანის, წითელწყაროს, ლაგოდეხის, საგარეჯოს რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 21. ქ. მახარაძე—მახარაძის, ლინჩხეთის, ჩოხატაურის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 22. ქ. ამბროლაური—ამბროლაურისა და ონის რაიონების სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 23. მესტია—მესტიის რაიონის სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 24. ცაგერი—ცაგერის რაიონის სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 25. ლენტეხი—ლენტეხის რაიონის სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 26. ყაზბეგი—ყაზბეგის რაიონის სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 27. თიანეთი—თიანეთის რაიონის სკოლების მოსწავლეებსათვის;
 28. თბილისი—რკინგზის სკოლებისათვის.
8. სასკოლო ტური ტარდება დეკემბერში, რაიონული (საქალაქო)-იანვარში, ზონალური-6 თებერვალს, რესპუბლიკური-13 და 14 მარტს, სასკოლო და რაიონული (საქალაქო) ოლიმპიადების ზუსტ თარიღს ადგენს რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილება.

9. სასკოლო და რაიონული (საქალაქო) ტურების ამოცანებს აღგენენ შესაბამისი საორგანიზაციო კომიტეტები. ზონალური და რესპუბლიკური ტურების ამოცანებს აღგენს რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი. სასკოლო, რაიონული (საქალაქო) და ზონალური ტურების მონაწილე მოსწავლეებს მიეცემათ გაანგარიშებით და თვისებებით ხასიათის ხუთ-ხუთი ამოცანა. დრო ამოცანების ამოხსნისათვის განსაზღვრულია 4 ასტრონომიული საათით. სამუშაოს შესასრულებლად მოსწავლეებს ეძლევათ 12 ფურცლიანი რვეულები.

ზონალური ტურისათვის ამოცანებს დალუქული პაკეტით საორგანიზაციო კომიტეტი მიიღებს ფოსტით ან სპეციალურად მივლინებული პირის საჩუქლებით.

დალუქულ პაკეტს ამოცანებით აუდიტორიაში მოსწავლეების თანდასწოვ ით ხსნის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე.

10. მოსწავლეთა ნამუშევრებს იბარებს საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელიც იმავე ან მეორე დღეს ასწორებს მათ; ცნობებს იმის შესახებ თუ რაოდენმა მოსწავლემ მიიღო მონაწილეობა და გამარჯვებულ მოსწავლეთა სიას მათი ნამუშევრების თანდართვით, უგზავნის შემდგომი ეტაპის საორგანიზაციო კომიტეტს ტურის ჩატარების მეორე დღეს.

11. ამოხსნილი ამოცანების შეფასება ხდება ქულებით, თითოეული ამოცანის სწორი და სრული ამოხსნა შეფასდება ორი ქულით. ამოცანის ამოხსნაში არაარსებითი ხასიათის შეცდომების დაშვების შემთხვევაში იწერება ერთი ქულა, ხოლო არასწორი ამოხსნისათვის მოსწავლეს ნული ქულა ეწერება. შეფასება იწერება თითოეული ამოხსნილი ამოცანის ბოლოს. აუცილებელია ყველა შეცდომის აღნიშვნა, სამუშაოს ოლოში კომისია წერს ქულათა საერთო რაოდენობას და აწერს ხელს.

ოლიმპიადის შემდგომ ეტაპზე დაიშვებიან მოსწავლეები, რომლებიც 10 შესაძლებლოაიდან მოაგროვევენ 6 და მეტ ქულას.

12. წარმოდგენილი ნამუშევრების გადამოწმების შემდეგ დასკვნით ტურზე დასაშვებ მოსწავლეთა სიას კლასების მიხედვით საზღვრავს რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი და ამის შესახებ დროულად აცნობებს შესაბამისი რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილებას.

13. დასკვნითი ტური ჩატარდება ორ ეტაპად-13 მარტს-თეორიული, 14 მარტს-ექსპერიმენტული, თეორიულ ტურში მოსწავლეებს

მიეცემათ 4-4 თეორიული ხასიათის გაანგარიშებითი ამოცანა. *ერთი*
ამოცანების ამოხსნისათვის განსაზღვრულია 4 ასტრონომიული სა-
ათით. *ერთი*
ხელმოწერა

ამოხსნილი ამოცანების შეფასება მოხდება დიფერენცირებულ-
ლად, მათი სირთულის გათვალისწინებით, თითოეული ამოცანისათ-
ვის გათვალისწინებული ქულათა მაქსიმუმი ნაჩვენები იქნება ამოცა-
ნის პირობის შემდეგ.

თეორიული ტურის ჩატარების შემდეგ, იმავე დღეს, სწორდება
მოსწავლეთა ხამუშევრები და ვლინდება გამარჯვებულები.

ექსპერიმენტულ ტურზე დაიშვებიან მხოლოდ ის მოსწავლეები,
რომლებიც ქულათა საერთო რაოდენობის 50%-ს დაავროვებენ.

14. ექსპერიმენტულ ტურზე მოსწავლეებს მიეცემათ თითო
ამოცანა. მოსწავლემ პრაქტიკულად უნდა შეასრულოს დავალება და
და გააცეთოს სათანადო ჩანაწერები მის მიერ ჩატარებული ცდის
შესახებ. შესასრულებლად მათ ეძლევათ 3 ასტრონომიული საათი.

15. საორგანიზაციო კომიტეტი ასწორებს ნამუშევრებს, აძლევს
შეფასებას და გამოიყვანს ქულათა სერთო ჯამს თეორიული და
ექსპერიმენტული ტურების შედეგების მიხედვით.

16. სია—ოლიმპიადაში გამარჯვებულთა დასაჯილდოებლად,
წარედგინება საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს. III ხა-
რისხის დიპლომით დაჯილდოვდებიან ის მოსწავლეები, რომლებიც
მოავროკებენ ქულათა საერთო რაოდენობის 60-70%, II ხარისხის
დიპლომით—70-80%-ს, I-ლი ხარისხის დიპლომით—80%-ზე მეტს.

ჯილდოების გადაცემა ხდება სახემო ვითარებაში.

რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი გამარჯვებულთაგან
შეარჩევს მოსწავლეებს ნორჩ ქიმიკოსთა საკავშირო ოლიმპიადაში
მონაწილეობის მისაღებად.

17. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო აჯილდოებს
აგრეთვე იმ მოსწავლეებებს, რომლებიც დიდ მუშაობას ეწევიან ნორჩ
ქიმიკოსთა წრეებში, პროპაგანდას უწევენ ქიმიურ მეცნიერებას, ხელს
უწყობენ მოსწავლეთა ცოდნის ამაღლებას.

ნორჩ ქიმიკოსთა ოლიმპიადას გამარჯვებულთა
სამსახური

თ ბ ი ლ ი ხ ი, პლენაროვის განწერი,
№ 178, მოსწავლეებელთა დახელოვნების ინსტიტუტი.

ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკურ ოლიმპიადაში
ზამარჯვებულ მოსწავლეთა
ს ი ა

I ხარისხის სიგელით:

VIII კლასი

1. ზაზაშვილი გია—თბილისის 23-ე საშ. სკოლა;
2. იონიდი ოდისეი—წალკის № 1 საშ. სკოლა;
3. ლომსიანიძე მზია—საგარეჯოს № 1 საშ. სკოლა;

IX კლასი

1. მდინარაძე დავით—მახარაძის № 2 საშ. სკოლა;
2. თუშურაშვილი სერგი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
3. ხარბელაური თამარი—წითელწყაროს რაიონის ქვემო ქედის საშ. სკოლა;
4. ხომერიკი მერაბი—მახარაძის რაიონის ურეკის საშ. სკოლა;
5. კოსელითვი ვ. ა.—ქ. რუსთავის მე-9 საშ. სკოლა;
6. ფოტოვი ახილევსი—წალკის № 1 საშ. სკოლა;

X კლასი

1. ვიორგაძე თამარი—თბილისის 32-ე საშ. სკოლა;

II ხარისხის სიგელით:

VIII კლასი

1. ოპალენკო სვეტლანა—მარნეულის № 1 საშ. სკოლა;
2. სურთძე ვალერიანი—თბილისის 140-ე საშ. სკოლა;

I X კ ლ ა ს ი

1. მისურაძე ირმა—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
2. ყაჭვიშვილი ნანა—ჩოხატაურის რაიონის შუაგანახლების საშ. სკოლა;

X კ ლ ა ს ი

1. მარშანიშვილი მერაბი—თბილისის 161-ე საშ. სკოლა;
2. ნადირაძე ნინო—თბილისის მე-15 საშ. სკოლა;
3. ლონდარიძე ვაჟა—თბილისის 112-ე საშ. სკოლა;
4. ყალიაშვილი ქეთევანი—თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა-ინტერნატი;
5. სარალიძე თამარი—თბილისის 161-ე საშ. სკოლა;
6. შორჩილაძე ილია—მახარაძის მე-5 საშ. სკოლა;
7. მილოსერდოვა ვერა—ბორჯომის მე-3 საშ. სკოლა;

III ხ ა რ ი ს ხ ო ს ს ი გ ე ლ ი თ :

V III კ ლ ა ს ი

1. ნიკოლაიშვილი ნიკოლოზი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
2. გოდერძიშვილი მარინე—თბილისის 126-ე საშ. სკოლა;
3. გამყეველი ზურაბი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
4. ზარდიაშვილი დავითი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
5. არჩვაძე ნანა—ამბროლაურის რაიონის სხვევის საშ. სკოლა;
6. გუგელაძე იოსები—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
7. კომახა სერგო—ქ. ქუთაისის მე-9 საშ. სკოლა;
8. ცანავა გიორგი—მახარაძის მე-5 საშ. სკოლა;
9. კოკიელოვი ირაკლი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;

I X კ ლ ა ს ი

1. ნაცვალაძე მანანა—მახარაძის მე-3 საშ. სკოლა;
2. ბოლოთაშვილი ლია—სიღნაღის რაიონის ბოდბისხევის საშ. სკოლა;
3. ჩიქვინიძე ლევანი—ქ. ქუთაისის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა-ინტერნატი;

4. ეჭვერაძე ნინო—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
5. ლუბიჩი მისხილი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
6. ასადულანი ენვერი—თბილისის 81-ე საშ. სკოლა;
7. ამაღლობელი მისხილი—თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა-ინტერნატი;
8. თავდიდშვილი იუზიკ—ქ. ქუთაისის მე-9 საშ. სკოლა;
9. ტყეშჩავა ზურაბი—ცხაკაიას მე-4 საშ. სკოლა;

X კ ლ ა ს ი

1. ვრაძე ლია—თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა-ინტერნატი;
2. ძიძიგური ნანა—ქ. ქუთაისის მე-3 საშ. სკოლა;
3. ოსელიანი მანანა—ქ. ქუთაისის მე-19 საშ. სკოლა;
4. ქელესაშვილი მარინე—ქ. გორის მე-10 საშ. სკოლა;
5. ზარდიაშვილი დავითი—თბილისის 1-ლი საშ. სკოლა;
6. გუგავა მურადი—ცაგერის საშ. სკოლა;
7. გიორგობიანი მარინა—თბილისის 23-ე საშ. სკოლა;
8. ჯალაღანა მზია—თბილისის 53-ე საშ. სკოლა;
9. მარტინოვა ნანული—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
10. ფირცხალავა დავითი—ქ. გაგრის 1-ლი საშ. სკოლა;
11. აფხაზავა რესუდანი—ლანჩხუაის რაიონის ნიგვზიანის საშ. სკოლა.
12. თათვიძე მალვინა—ქ. ქუთაისის 1-ლი საშ. სკოლა;
13. თუშურაშვილი პაატა—თბილისის 53-ე საშ. სკოლა;
14. ბერეჟიანი მალხაზი—თბილისის 112-ე საშ. სკოლა;
15. ტალანაძე გიორგი—ბორჯომის მე-2 საშ. სკოლა;
16. თათრელიაძე ნინო—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
17. გავნიძე ავთანდილი—თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა-ინტერნატი;
18. სიხარულიძე ქეთევანი—შუაგანახლების საშ. სკოლა;
19. აზიკური თემური—ქ. რუსთავის მე-17 საშ. სკოლა;
20. მეგრელიშვილი მისხილი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
21. გორელაშვილი ელენე—ახმეტის რაიონის ოციოს საშ. სკოლა;
22. სომხიშვილი ნანა—ქ. გორის 1-ელი საშ. სკოლა;
23. ბეროძე სალომე—ქ. ქუთაისის მე-19 საშ. სკოლა;

24. მაღალაშვილი ცირა—ქ. თბილისის 67-ე საშ. სკოლა;
25. ყურაშვილი ნანა—ცაგერის საშუალო სკოლა;
26. წიფწივაძე მარინე—თბილისის 151-ე საშ. სკოლა;
27. ზილანიშვილი მედეა—თბილისის 53-ე საშ. სკოლა;
28. ჟღენტო ქეთევანი—მახარაძის მე-5 საშ. სკოლა;
29. ქარქუაშვილი ვალერი—ქ. რუსთავის მე-3 საშ. სკოლა;
30. ძიძიშვილი ქეთევანი—თელავის რუსული საშ. სკოლა;
31. ნოვიკოვი სერგო—თბილისის 33-ე საშ. სკოლა;
32. მ.ნუიანი ანა—ფოთის მე-4 საშ. სკოლა;
33. ჯინჯაგოვი ვლადიმერი—თბილისის 33-ე საშ. სკოლა;
34. გუზიაშვილი ნანა—თბილისის 49-ე საშ. სკოლა;
35. დემიანენკო სერგო—გაგრის მე-4 საშ. სკოლა;
36. ნარეზიოი ნუმი—ქ. რუსთავის მე-3 საშ. სკოლა;
37. გავნიძე ნინელი—ქ. გორის მე-9 საშ. სკოლა;
38. ცანკრიანი მარგარიტა—განთიადის 1-ლი საშ. სკოლა;
39. ვალოიანი აირაპეტი—ზოგდანოვის რაიონის განძის საშ.

სკოლა;

40. გაზაევა აზა—ქ. ცხინვალის მე-6 საშ. სკოლა;
41. კესიანი ნატალია—რუსთავის მე-12 საშ. სკოლა;
42. კასევა ფ. ა.—გარდაბნის საშ. სკოლა;
43. არუქუვი თეიმურაზი—პორჯომის მე-3 საშ. სკოლა;
44. გრამატიშვილი ოდისეი—პორჯომის მე-3 საშ. სკოლა;
45. ლოგაჩევა ტატიანა—თბილისის 96-ე საშ. სკოლა;
46. ედიგაროვი ნინა—თბილისის 43-ე საშ. სკოლა;
47. ჩალაიანი ვალერი—გაგრის მე-4 საშ. სკოლა;
48. გვეტაძე ბაკური—ქუთაისის მე-13 საშ. სკოლა;
49. ბლოშიცკო ნატალია—ქუთაისის მე-13 საშ. სკოლა;
50. ალიევი აიგუინ—მარნეულის 1-ლი საშ. სკოლა;
51. გოგიჩაევი მარინე—თბილისის 43-ე საშ. სკოლა;
52. კანანაშვილი დარეჯანი—თბილისის 42-ე საშ. სკოლა;
53. გოგოშვილი გიორგი—თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური სკო-

ლა-ინტერნატი.

მ რ ო ნ ი კ ა

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1976 წლის 17 სექტემბრის სბდომის ოქმი № 21-ით საშუალო განათლების ატესტატების №№ 775446-775450 ცნობილ ექნან გაუქმებულად, როგორც დაკარგული.

სკოლების ხაშაბათველი

3-9-2/21

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

1. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტების დებულება	3
2. საინსტრუქციო-მეთოდური წერილი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლასთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტის ლოგოპედ მასწავლებლების მუშაობის შესახებ	14
3. ბრძანება № 892—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სკკპ XXV ყარლობისა და საქართველოს კპ XXV ყრილობის მისაღების გაცნობის, შესწავლისა და პროპაგანდის მდგომარეობის შესახებ	41
4. ბრძანება № 915—1976 წლის პირველ კვარტალში რესპუბლიკაში მომდარი საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევებისა და შეზღოვში მათი ილკვეთის ლონისძიებათა შესახებ	49
5. ბრძანება № 930—ნორჩ მათემატიკოსთა მეოცე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებისა და ოცდაშეერთე ოლიმპიადის ჩატარების ლონისძიებათა შესახებ	53
6. ბრძანება № 931—ნორჩ ქიმიკოსთა 29-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებისა და 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარებას შესახებ	68
7. დებულება—ნორჩ ქიმიკოსთა 30-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების შესახებ	74
8. ქრონიკა	83
9. ზინაარსი	84